

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ, ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
Επιστημονική και Οργανωτική Γραμματεία Αναπτυξιακού
Προγραμματισμού 2007 – 2013

3η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ
για την κατάρτιση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
της προγραμματικής περιόδου
2007-2013

Ιούνιος 2006

Πίνακας περιεχομένων

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
1.1	Πρόοδος της διαδικασίας εθνικού αναπτυξιακού προγραμματισμού 2007-2013	4
1.2	Στόχοι και περιεχόμενο της 3ης Εγκυκλίου	5
1.3	Χρονοδιάγραμμα και διαδικασία εκπόνησης και υποβολής Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) και Επιχειρησιακών Προγραμμάτων	5
ΜΕΡΟΣ Α - ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ		7
2.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ	8
2.1	Ευρωπαϊκές πολιτικές κατευθύνσεις.....	8
2.2	Εθνικός Στρατηγικός Προγραμματισμός.....	9
2.2.1	Συμβολή του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων στην Αναπτυξιακή Στρατηγική 2007-2013.	9
2.2.2	Διεθνείς τάσεις και αναδυόμενες προκλήσεις για την ελληνική οικονομία.....	10
2.2.3	Αναπτυξιακό όραμα και άξονες για την εθνική στρατηγική ανάπτυξη 2007-2013.....	10
2.2.4	Προτεραιότητες πολιτικής.....	12
3.	ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2007-2013	17
4.	Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2007 - 2013..	19
4.1	Η αναγκαιότητα μιας νέας αρχιτεκτονικής.....	19
4.1.1	Διαφοροποίηση των δεδομένων σε σχέση με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο	19
4.1.2	Βασικές αρχές.....	19
4.2	Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2007-2013	20
4.2.1	Η νέα αρχιτεκτονική	20
4.2.1.1	Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	20
4.2.1.2	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	22
4.2.2	Κατανομή Κοινοτικής συνδρομής.....	22
4.2.3	Χαρακτηριστικά των ΕΠ	24
4.3	Πλαίσιο διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων	29
ΜΕΡΟΣ Β - ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....		30
5.	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	31
5.1	Γενικές κατευθύνσεις για τη δομή και το περιεχόμενο των ΕΠ	31
5.1.1	Οι απαιτήσεις των νέων Διαρθρωτικών Κανονισμών για το περιεχόμενο των ΕΠ.....	31
5.1.2	Διάρθρωση των ΕΠ.....	31
5.1.3	Επιλέξιμες δράσεις ανά Ταμείο βάσει Κανονισμών	34
5.1.4	Συμπληρωματικότητα και διαχωρισμός μεταξύ των δράσεων των Ταμείων με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ).....	36
5.1.5	Συμπληρωματική χρηματοδότηση εντός ορίου 10% δράσεων που εμπίπτουν στο πεδίο ενίσχυσης ΕΚΤ/ΕΤΠΑ	36
5.2	Ειδικές κατευθύνσεις	37
5.2.1	Διαμόρφωση προτεραιοτήτων ΕΠ	37
5.2.2	Εσωτερική διάρθρωση των ΕΠ σε άξονες προτεραιότητας	37
5.2.3	Χρηματοδοτικό σχήμα ΕΠ.....	38
5.3	Λοιπά θέματα	40
5.3.1	Χρηματοδότηση από ΕΤΕπ και Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων / άλλα χρηματοδοτικά μέσα	40
5.3.2	Κρατικές ενισχύσεις.....	40
5.4	Επιχειρησιακά προγράμματα Στόχου 3 (Ευρωπαϊκή χωρική συνεργασία).....	41

6.	ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠ	43
6.1	Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση	43
6.2	Ex ante αξιολόγηση	43
7.	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ.....	45
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	46
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΔΙΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΕΦΑΡΜΟΣΤΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ/ΚΩΔΙΚΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ	47
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ - ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ	52
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ - ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	54
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV - ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	55
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V - ΛΙΣΤΑ ΟΜΑΔΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (ΟΣΠ)	59
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ, ΤΕΛΙΚΗΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΩΝ ΕΠ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	62

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Πρόσδος της διαδικασίας εθνικού αναπτυξιακού προγραμματισμού 2007-2013

Από την έναρξη των διαδικασιών προγραμματισμού και διαβούλευσης έως σήμερα, έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες βασικές ενέργειες:

- Η 1η Εγκύκλιος (Ιούνιος 2004) έθεσε τις κύριες προϋποθέσεις προώθησης του αναπτυξιακού σχεδιασμού της χώρας για την περίοδο 2007-2013¹.
- Με τη 2η Εγκύκλιο (Οκτώβριος 2004) προσδιορίστηκαν τα προς διαμόρφωση έγγραφα του εθνικού αναπτυξιακού προγραμματισμού και ο χρονικός προγραμματισμός της εκπόνησής τους, ενώ δόθηκαν λεπτομερέστερες οδηγίες και διευκρινίσεις για το σχεδιασμό (μεθοδολογία και διαδικασίες). Στο πλαίσιο της 2^{ης} Εγκυκλίου (αρχές 2005), υποβλήθηκαν αναλυτικές προτάσεις για τις αρχικές αναπτυξιακές επιλογές και προτεραιότητες των Υπουργείων και των Περιφερειών.
- Συγκροτήθηκαν τα Κεντρικά Όργανα Σχεδιασμού στο ΥΠΟΙΟ (Διυπουργική Επιτροπή Συντονισμού και Χάραξης Πολιτικής Αναπτυξιακού Προγραμματισμού 2007-2013, Ομάδα Σχεδιασμού και Κατάρτισης καθώς και δύο Γραμματείες για την υποστήριξη του Σχεδιασμού και της Κατάρτισης του Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Επιστημονική και Οργανωτική). Επίσης συγκροτήθηκαν τα Όργανα Σχεδιασμού (ΟΣΠ) των φορέων χάραξης τομεακής και περιφερειακής πολιτικής.
- Στο 1^ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο (Ιούλιος 2005) παρουσιάστηκαν περιφερειακές και τομεακές προτεραιότητες καθώς και απόψεις των κοινωνικοοικονομικών εταίρων. Σε συνέχεια του συνεδρίου, κατετέθησαν στο ΥΠΟΙΟ συνοπτικές επικαιροποιημένες προτάσεις από τους παραπάνω φορείς.
- Παράλληλα, κατά το διάστημα Ιουνίου – Ιουλίου 2005 διεξήχθησαν 13 Περιφερειακά Αναπτυξιακά Συνέδρια.
- Τον Οκτώβριο 2005 παρουσιάστηκε στις Επιτροπές Οικονομικών και Ευρωπαϊκών Κοινοτικών Υποθέσεων του Ελληνικού Κοινοβουλίου το Ελληνικό Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2005-2008 (ΕΠΜ), σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που δόθηκαν μετά την αναθεώρηση της Στρατηγικής της Λισαβόνας (ΣΤΛ).
- Διοργανώθηκαν δύο ειδικές θεματικές συναντήσεις. Μία με τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους στις 15/11/2005, και μία με τα Υπουργεία – Φορείς των Τομεακών Πολιτικών στο διάστημα 1-3/12/2005.
- Στο 2^ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο (Δεκέμβριος 2005), παρουσιάστηκε, μεταξύ άλλων, προσχέδιο κειμένου εργασίας του στρατηγικού μέρους του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ), ενώ παράλληλα ζητήθηκε από τους αρμόδιους φορείς ο σχολιασμός του. Ακολούθησε η φάση επεξεργασίας των σχολίων που ελήφθησαν από τους εμπλεκόμενους στο σχεδιασμό φορείς και εταίρους με στόχο την κατά το μέτρο του δυνατού ενσωμάτωσή τους στο υπό διαμόρφωση ΕΣΠΑ.

Στις ανωτέρω ενέργειες συμμετείχαν ως παρατηρητές ή εισηγητές εκπρόσωποι των Υπηρεσιών της Ε. Επιτροπής.

Με επιστολή του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (Απρίλιος 2006) προς τους εμπλεκόμενους στο σχεδιασμό φορείς, παρατέθηκαν τα βασικά χρηματοδοτικά και κανονιστικά δεδομένα της Δ' περιόδου και ζητήθηκε εντατικοποίηση της προετοιμασίας, ώστε να υπάρξει ετοιμότητα και ωριμότητα για την κάλυψη των απαιτήσεων της παρούσας Εγκυκλίου με στόχο

¹ Περιγραφή των επιπέδων επεξεργασίας των εγγράφων προγραμματισμού, ορισμός των δομών που θα έχουν την αντίστοιχη σχεδιαστική ευθύνη, αρχές οργάνωσης και κατάρτισης του αναπτυξιακού προγραμματισμού σε επίπεδο Υπουργείων και Περιφερειών κλπ)

πάντα την έγκαιρη εκπόνηση των προγραμμάτων. Τονίστηκε, επίσης, η ιδιαίτερη σημασία που θα πρέπει να δοθεί στη συνεργασία μεταξύ των Ομάδων Σχεδιασμού Προγραμμάτων Υπουργείων και Περιφερειών σε τομείς πολιτικής που απαιτείται συνέργεια και συμπληρωματικότητα.

1.2 Στόχοι και περιεχόμενο της 3ης Εγκυκλίου

Μετά την ολοκλήρωση της προετοιμασίας του νέου κανονιστικού πλαισίου σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και της αποκωδικοποίησης των απαιτήσεών του, το ΥΠΟΙΟ συνέταξε την παρούσα εγκύκλιο με την οποία εξειδικεύονται οι αρχές που θα διέπουν τη δομή και το περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ), προκειμένου οι Ομάδες Σχεδιασμού Προγράμματος (ΟΣΠ) των Υπουργείων και των Περιφερειών να έχουν την κατάλληλη υποστήριξη και καθοδήγηση κατά τη διαδικασία εκπόνησης των ΕΠ.

Η εγκύκλιος διαρθρώνεται σε δύο μέρη:

Το **Μέρος Α** περιγράφει το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου διαμορφώθηκε η αρχιτεκτονική των ΕΠ, όπως αυτό καθορίζεται από τις ευρωπαϊκές πολιτικές κατευθύνσεις, τους εθνικούς στρατηγικούς στόχους, τις αποφάσεις της ΕΕ για τις Δημοσιονομικές Προοπτικές αλλά και τους περιορισμούς που προκύπτουν από το νέο κανονιστικό πλαίσιο. Στο ίδιο Μέρος παρουσιάζονται η νέα αρχιτεκτονική, καθώς και τα βασικά χαρακτηριστικά των ΕΠ και του πλαισίου διαχείρισής τους.

Στο **Μέρος Β** δίνονται κατευθύνσεις προς τις ΟΣΠ για το περιεχόμενο, τη δομή και τη μεθοδολογία κατάρτισης των ΕΠ (οδηγίες κατάρτισης ΕΠ) καθώς και για τις απαραίτητες συνοδευτικές ενέργειες (π.χ. ex ante αξιολόγηση, Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση κλπ.). Τέλος, περιγράφεται το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των ΟΣΠ.

Με την παρούσα εγκύκλιο μπορεί να ξεκινήσει άμεσα η κατάρτιση των ΕΠ. Παράλληλα, λόγω της πολυπλοκότητας του νέου κανονιστικού πλαισίου, αλλά και της αλλαγής καθεστώτος για 5 εκ των 13 περιφερειών (περιφέρειες μεταβατικής στήριξης) που θέτουν αυξημένες απαιτήσεις ως προς τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των νέων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, θα εκδίδονται ειδικές **τεχνικές οδηγίες κατάρτισης** (fiches) και θα πραγματοποιούνται τεχνικές συναντήσεις.

Για τυχόν ερωτήματα σχετικά με το περιεχόμενο της εγκυκλίου οι εμπλεκόμενοι φορείς μπορούν να απευθύνονται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση espa@mnec.gr.

Η Επιστημονική και η Οργανωτική Γραμματεία θα επιμελούνται των ερωτημάτων, με τυποποίηση των απαντήσεων οι οποίες θα γνωστοποιούνται ηλεκτρονικά σε όλους τους εμπλεκόμενους.

1.3 Χρονοδιάγραμμα και διαδικασία εκπόνησης και υποβολής Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) και Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Στις αρχές Μαΐου 2006 επετεύχθη πολιτική συμφωνία σε επίπεδο Συμβουλίου για το Κανονιστικό Πλαίσιο, το οποίο αναμένεται να υιοθετηθεί τον Ιούλιο (Συμβούλιο και Ε. Κοινοβούλιο).

Το ΕΣΠΑ και τα ΕΠ μπορούν να υποβληθούν στην ΕΕ το αργότερο εντός 5 μηνών από την έγκριση των Κοινοτικών Στρατηγικών Κατευθυντήριων Γραμμών για τη Συνοχή (άρθρα 27 και 32 του Γενικού Κανονισμού), η οποία αναμένεται μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου 2006.

Ωστόσο, η έναρξη της επιλεξιμότητας δαπανών, σύμφωνα με το Γενικό Κανονισμό, είναι δυνατή προ της έναρξης της προγραμματικής περιόδου 2007 – 2013 (1/1/2007) καθώς συνδέεται με το χρόνο υποβολής των ΕΠ.

Η εκταμίευση της προκαταβολής μπορεί να πραγματοποιηθεί από την 1/1/2007 και φυσικά προϋποθέτει την έγκριση των ΕΠ.

Με βάση τα ανωτέρω, σχεδιάστηκε το χρονοδιάγραμμα που ακολουθεί, όπως και η διαδικασία εκπόνησης και υποβολής του ΕΣΠΑ και των ΕΠ (βλ. επίσης Κεφάλαιο 7), έτσι ώστε να επιτευχθεί η μέγιστη συνέργεια και ο καλύτερος συντονισμός μεταξύ των προγραμματικών εγγράφων που θα υποβληθούν στην ΕΕ.

Στόχος του ΥΠΟΙΟ είναι η **ταυτόχρονη** υποβολή των ΕΠ στις Υπηρεσίες της ΕΕ προκειμένου να μειωθεί ο χρόνος διαπραγμάτευσής τους, να διασφαλιστεί η έγκρισή τους το ίδιο χρονικό διάστημα και, επομένως, να αποφευχθεί η δημιουργία ΕΠ δύο ταχυτήτων από πλευράς επιλεξιμότητας δαπανών.

- ➔ **21 Ιουνίου '06:** Παρουσίαση του Σχεδίου Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) στο 3^ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο

- ➔ **έως 7 Ιουλίου '06:** Παρατηρήσεις / σχόλια επί του Σχεδίου ΕΣΠΑ, από όλους τους εμπλεκόμενους στο σχεδιασμό της 4^{ης} προγραμματικής περιόδου φορείς

- ➔ **31 Ιουλίου '06:** Υποβολή σχεδίων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους αρμόδιους φορείς στο Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών

- ➔ **έως 15 Σεπτεμβρίου '06:** Παρατηρήσεις επί των σχεδίων ΕΠ, από τις εμπλεκόμενες στο σχεδιασμό Υπηρεσίες του Υπ.Οι.Ο. στις Ομάδες Σχεδιασμού Προγραμμάτων (ΟΣΠ)

- ➔ **από 18 έως 29 Σεπτεμβρίου '06** Οργάνωση και διεξαγωγή Εργαστηρίων μεταξύ Υπ.Οι.Ο και ΟΣΠ με στόχο την ολοκλήρωση της κατάρτισης των ΕΠ

- ➔ **30 Οκτωβρίου '06** **Επίσημη υποβολή του ΕΣΠΑ και όλων των ΕΠ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή**

**ΜΕΡΟΣ Α - ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**

2. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

2.1 Ευρωπαϊκές πολιτικές κατευθύνσεις

Η πολιτική της συνοχής στοχεύει στη μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και χωρικών ανισοτήτων, την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της απασχόλησης των περιφερειών και Κρατών – μελών της ΕΕ. Ανεξάρτητες αξιολογήσεις δείχνουν ότι έχει σημαντική μακροοικονομική επίπτωση, ειδικά στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα όσον αφορά το σύνολο της ΕΕ². Αξιοποιώντας τις δυνατότητες που υπάρχουν σε όλες τις περιοχές, βελτιώνει τη γεωγραφική ισορροπία της οικονομικής ανάπτυξης και αυξάνει τους ρυθμούς της στο σύνολο της ΕΕ.

Η πολιτική αυτή συμβάλλει στην υλοποίηση της Στρατηγικής της Λισσαβόνας (ΣΤΛ) που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υιοθέτησε το Μάρτιο του 2000³ και η οποία περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα στόχων και πολιτικών μέσων για να γίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση πιο δυναμική και πιο ανταγωνιστική. Στους στόχους αυτούς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προσέθεσε και την περιβαλλοντική διάσταση (Γκέτεμποργκ, 2001).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επαναπροσδιόρισε το Μάρτιο 2005 τις προτεραιότητες για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση, δίνοντας νέα ώθηση στη ΣΤΛ. Στο πλαίσιο αυτό, «η Ένωση πρέπει να κινητοποιήσει όλα τα κατάλληλα εθνικά και Κοινοτικά μέσα – περιλαμβανομένης και της πολιτικής της συνοχής»⁴, δεδομένου ότι για να καταστεί δυνατή η εστίαση της στρατηγικής σε νέους στόχους είναι απαραίτητη η προώθηση μιας ανανεωμένης εταιρικής σχέσης μεταξύ των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την πλήρη συνεργασία των φορέων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Δεκέμβριο 2005 αποφάσισε να δώσει περαιτέρω έμφαση στην Ανταγωνιστικότητα και συγκεκριμένα στην έρευνα και καινοτομία μέσω της αύξησης και της συγκέντρωσης των πόρων της Συνοχής σε επενδύσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Λισσαβόνας.

Στην κατεύθυνση αυτή, αποφασίστηκε ότι το 60% των δαπανών για το στόχο «Σύγκλιση» και το 75% των δαπανών για το στόχο «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» πρέπει να διατεθεί για την προώθηση των νέων προτεραιοτήτων της ΕΕ (earmarking). Οι στόχοι αυτοί θα υπολογιστούν ως μέσος όρος όλων των ΕΠ κατά τη διάρκεια ολόκληρης της περιόδου προγραμματισμού για την ΕΕ-15. Αυτό συνεπάγεται μια συμπληρωματική προσπάθεια για όλα τα κράτη μέλη, η οποία θα εξειδικεύεται για κάθε ΚΜ και θα αποτυπώνεται στο εργαλείο προγραμματισμού (ΕΣΠΑ) σαν εθνικός ποσοτικοποιημένος στόχος (%).

Κύριο χαρακτηριστικό των ΕΠ της νέας προγραμματικής περιόδου είναι ο στρατηγικός τους χαρακτήρας και η σαφέστερη διασύνδεση της χρήσης των πόρων τους με τους στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ. Σύμφωνα με τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Συνοχή, τα ΕΠ πρέπει να επιδιώκουν τη διάθεση πόρων για τις ακόλουθες τρεις προτεραιότητες:

- βελτίωση της ελκυστικότητας των κρατών μελών, των περιφερειών και των πόλεων μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης, της εξασφάλισης επαρκών υπηρεσιών υψηλής ποιότητας και της διατήρησης των περιβαλλοντικών τους δυνατοτήτων.
- ενθάρρυνση της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της ανάπτυξης της οικονομίας της γνώσης μέσω της έρευνας και της καινοτομίας, περιλαμβανομένων και των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας,

² Βλέπε τρίτη έκθεση σχετικά με τη συνοχή, σ. 149.

³ Συμπεράσματα προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, 23 και 24 Μαρτίου 2000.

⁴ Συμπεράσματα της προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Μάρτιος 2005. Το άρθρο 158 της συνθήκης προβλέπει ότι για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής της συνοχής η Κοινότητα αποσκοπεί στη μείωση των διαφορών όσον αφορά τα επίπεδα ανάπτυξης των διάφορων περιοχών και στη επιτάχυνση της ανάπτυξης των πλέον μειονεκτικών περιοχών ή νήσων, συμπεριλαμβανομένων και των αγροτικών περιοχών

- δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας με την προσέλκυση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας ή την ενθάρρυνση για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και αύξηση των επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο.

Αν και θεωρείται ότι το πλαίσιο των προτεραιοτήτων είναι ενδεικτικό, εν τούτοις ο Γενικός Κανονισμός απαιτεί ότι το ΕΣΠΑ και τα ΕΠ θα πρέπει να είναι συμβατά με τις Κατευθυντήριες Γραμμές. Έτσι, τα κύρια στοιχεία και αρχές αυτών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την κατάρτιση των εθνικών προγραμμάτων. Τέλος, σύμφωνα με τις Κοινοτικές απαιτήσεις, το ΕΣΠΑ θα πρέπει να προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των Κοινοτικών προτεραιοτήτων, αφενός, και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων, αφετέρου.

2.2 Εθνικός Στρατηγικός Προγραμματισμός

Το κεφάλαιο 2.2 αποτελεί συνοπτική παρουσίαση του σχεδίου του στρατηγικού μέρους του ΕΣΠΑ, το οποίο βρίσκεται υπό επεξεργασία και θα οριστικοποιηθεί μετά και το 3ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο στις 21/6/2006 λαμβάνοντας υπόψη και τις παρατηρήσεις της ΕΕ.

2.2.1 Συμβολή του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων στην Αναπτυξιακή Στρατηγική 2007-2013.

Η Στρατηγική της Λισσαβόνας (ΣΤΛ) αποτυπώνει τις προτεραιότητες και προτείνει τις κατευθύνσεις στις οποίες θα πρέπει να κινηθούν οι μεταρρυθμίσεις στην Ευρωπαϊκή οικονομία. Στο πλαίσιο της πρόσφατης αναθεώρησης της ΣΤΛ, τα κράτη μέλη ανέλαβαν τη δέσμευση να εκπονήσουν και να παρουσιάσουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε.) Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων για το διάστημα 2005-2008 (ΕΠΜ) που προσαρμόζουν και εξειδικεύουν τη συνολική στρατηγική στις ανάγκες και τα ειδικότερα προβλήματα του κάθε κράτους μέλους. Τα προγράμματα αυτά βασίζονται στις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές που συμφωνήθηκαν και εγκρίθηκαν στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια του Μαρτίου και Ιουνίου 2005 αντίστοιχα.

Στόχος του ελληνικού ΕΠΜ, το οποίο υποβλήθηκε στην ΕΕ τον Οκτώβριο του 2005, είναι η ενίσχυση της Απασχόλησης, της Ανάπτυξης και της Κοινωνικής Συνοχής. Το πρόγραμμα συγκεντρώνει σε ένα ενιαίο κείμενο τις μεταρρυθμίσεις που υλοποιούνται ήδη αλλά και αυτές που σχεδιάζονται για τα επόμενα τρία χρόνια (με απώτερο ορίζοντα το 2010). Περιλαμβάνει παρεμβάσεις που αφορούν στη δημοσιονομική εξυγίανση και τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, καθώς και διαρθρωτικές αλλαγές στις αγορές προϊόντων (βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, άνοιγμα αγορών και αύξηση του ανταγωνισμού, δράσεις για την εξωστρέφεια). Αναφέρονται επίσης δράσεις για «την προώθηση της Κοινωνίας της Γνώσης, για την Έρευνα & Ανάπτυξη και την Καινοτομία». Επίσης αναφέρονται δράσεις για «τις Αγορές Κεφαλαίου, το Περιβάλλον και τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, την Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή, καθώς και για την Επανάδραση της Δημόσιας Διοίκησης». Τέλος γίνεται εκτενής αναφορά στα μέτρα και τις δράσεις που αφορούν στην Απασχόληση-Κατάρτιση-Εκπαίδευση. Το κείμενο του ΕΠΜ ολοκληρώνεται με την ανάλυση των συνεργιών που υπάρχουν μεταξύ του ΚΠΣ 2000-2006 και του ΕΣΠΑ 2007-2013 με το ΕΠΜ.

Μεγάλο τμήμα του ΕΣΠΑ 2007-2013 αναμένεται να συμβάλει στην προώθηση των προτεραιοτήτων του ΕΠΜ, ειδικότερα όσον αφορά στην αύξηση της παραγωγικότητας, στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στην προώθηση της Έρευνας & Ανάπτυξης, στην τόνωση της καινοτομίας και στην αύξηση της απασχόλησης. Βασικός στόχος στο πλαίσιο αυτό, είναι η αξιοποίηση του ΕΣΠΑ ως εργαλείου για την εφαρμογή των εθνικών προτεραιοτήτων του ΕΠΜ.

2.2.2 Διεθνείς τάσεις και αναδυόμενες προκλήσεις για την ελληνική οικονομία

Ο αυξανόμενος ρυθμός της παγκοσμιοποίησης έχει θέσει την οικονομία της ΕΕ σε εντεινόμενο ανταγωνισμό από το εξωτερικό.⁵ Το φάσμα των δραστηριοτήτων που εκτίθενται στον εξωτερικό ανταγωνισμό έχει διευρυνθεί, συμπεριλαμβάνοντας τώρα την υψηλή τεχνολογία και τα αγαθά και υπηρεσίες έντασης εργασίας. Οι επενδύσεις για Ε&Α στην ΕΕ τείνουν σε στασιμότητα. Εφόσον οι σημερινές τάσεις συνεχιστούν, οι επενδύσεις Ε&Α θα αποτελούν το 2010 το 2,2% του ΑΕγχΠ, ποσοστό σημαντικά χαμηλότερο από τον συμφωνημένο στόχο του 3%. Ο τελευταίος παράγοντας έχει μεγάλη σημασία για την δυνατότητα της Ευρώπης να επιταχύνει την αύξηση της συνολικής της παραγωγικότητας, ενισχύοντας έτσι την ανταγωνιστικότητά της.

Παράλληλα, το πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού της ΕΕ αναμένεται να οδηγήσει, μακροπρόθεσμα, σε σημαντική συρρίκνωση του επαγγελματικά ενεργού πληθυσμού η οποία, εάν δεν αντισταθμιστεί από αυξήσεις της παραγωγικότητας, θα έχει δραματικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη. Ενδεχόμενη επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας μαζί με την αύξηση των δαπανών που σχετίζονται με τη γήρανση θα έθετε τα δημόσια οικονομικά των χωρών και το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο υπό μεγάλη πίεση.

Η ελληνική οικονομία, στο πλαίσιο της παγκόσμιας αγοράς, εισέρχεται σε μια νέα φάση ανάπτυξης, η πορεία της οποίας αναμένεται να καθορισθεί σε σημαντικό βαθμό από την ικανότητα προσαρμογής στα νέα δεδομένα και τη βελτίωσης της ανταγωνιστικής της θέσης. Η πορεία αυτή επηρεάζεται από συγκεκριμένους παράγοντες, κυρίως τις εξελίξεις στο μακροοικονομικό περιβάλλον και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που οδηγούν σε επιτάχυνση της αύξησης της παραγωγικότητας. Σημαντικοί στόχοι όμως είναι επίσης η διαφύλαξη και αύξηση της κοινωνικής συνοχής και η προστασία του περιβάλλοντος στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης.

Οι ρυθμοί ανάπτυξης της περιόδου 1994-2004, βασίσθηκαν στη δημοσιονομική επέκταση (λόγω κυρίως των Ολυμπιακών Αγώνων), τις εισροές κοινοτικών κονδυλίων και την πιστωτική επέκταση ως αποτέλεσμα της πορείας ονομαστικής σύγκλισης (πορεία που χρηματοδότησε σε ένα σημαντικό βαθμό την ιδιωτική κατανάλωση και επένδυση). Ωστόσο, η έλλειψη επαρκούς και ουσιαστικής αντιμετώπισης των διαρθρωτικών αδυναμιών της ελληνικής οικονομίας⁶ μέσω σημαντικών μεταρρυθμίσεων εμπόδισε την ταχύτερη αύξηση της παραγωγικότητας, με ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα και την εξασφάλιση συνθηκών για μακροχρόνια και αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη.

2.2.3 Αναπτυξιακό όραμα και άξονες για την εθνική στρατηγική ανάπτυξη 2007-2013.

Προκειμένου να επιτευχθεί ουσιαστική και βιώσιμη ανάπτυξη και συνεπώς πραγματική σύγκλιση και συνοχή, επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα τους δημοσιονομικούς στόχους,⁷ απαιτείται ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο το οποίο θα στηρίζεται στο τρίπτυχο «ανταγωνιστικότητα – εξωστρέφεια – ανάπτυξη της υγιούς ιδιωτικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας» και βεβαίως, οι λέξεις-κλειδιά, πίσω από το τρίπτυχο αυτό, είναι η αύξηση της παραγωγικότητας, η βελτίωση της ποιότητας και η τόνωση της απασχόλησης.

Με βάση τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι η στρατηγική του νέου ΕΣΠΑ 2007-2013 θα πρέπει να στοχεύει στην ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης, της απασχόλησης, της κοινωνικής και χωρικής συνοχής και την προώθηση της πραγματικής σύγκλισης με τις πιο ανεπτυγμένες οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

⁵ Χαρακτηριστικό είναι ότι χώρες όπως η Κίνα και οι ΗΠΑ, έχουν εξελιχθεί σε εμπορικούς εταίρους με τεράστιες μεταξύ τους ανταλλαγές και έντονη οικονομική αλληλεξάρτηση.

⁶ Οι διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας αντανακλώνται μεταξύ άλλων στο χρόνιο έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου, στους συγκριτικά χαμηλούς ρυθμούς ίδρυσης νέων επιχειρήσεων, στις πολύ χαμηλές επιδόσεις στην προσέλκυση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και στον υψηλό ρυθμό διαρθρωτικής ανεργίας.

⁷ Αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας και εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών, με άμεση προτεραιότητα τον περιορισμό του ελλείμματος κάτω από το 3% μέχρι το τέλος του 2006 και περαιτέρω περιορισμό του τα επόμενα χρόνια.

Στο πλαίσιο αυτό, βασική επιδίωξη της στρατηγικής ανάπτυξης αποτελεί η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης, η αύξηση της παραγωγικότητας και η βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης ιδιαίτερα στις λιγότερο αναπτυγμένες Περιφέρειες. Η στόχευση αυτή αποβλέπει στην ταυτόχρονη άμβλυνση των διαπεριφερειακών και των ενδοπεριφερειακών – κοινωνικο-οικονομικών ανισοτήτων και τη διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων ολόκληρης της χώρας, αφού η επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης στα χωρικά υποσύνολά της προάγει και τον εθνικό μέσο όρο.

Η ενίσχυση της κοινωνικής και χωρικής συνοχής προϋποθέτει την επίτευξη του στόχου της οικονομικής σύγκλισης με τις προηγμένες Περιφέρειες της ΕΕ καθώς δεν νοείται συνοχή χωρίς να λειτουργεί η παραγωγική μηχανή σε περιφερειακό επίπεδο αποτελεσματικά και με υψηλούς ρυθμούς, ώστε να καλυφθεί το κενό που χωρίζει τον πολίτη κάθε ελληνικής Περιφέρειας από το μέσο Ευρωπαϊό πολίτη σε όρους εισοδήματος και ευημερίας.

Για να αντιμετωπιστεί η πρόκληση της χαμηλής ανταγωνιστικότητας σε ένα περιβάλλον διαρκώς εντεινόμενου διεθνούς ανταγωνισμού αποτελεσματικά –δηλαδή χωρίς δυσμενείς συνέπειες για τους ρυθμούς ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας, της απασχόλησης και του εισοδήματος– χρειάζονται σημαντικές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για το μετασχηματισμό της οικονομίας κάθε Περιφέρειας σε μια οικονομία που εξάγει αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας. Η αναδιάρθρωση των αγορών εργασίας και προϊόντος και η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της δημόσιας διοίκησης αποτελούν αναγκαίες και ικανές συνθήκες για την επιδιωκόμενη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, την αύξηση της παραγωγικότητας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της περιφερειακής οικονομίας.

Η ενθάρρυνση ειδικά της δραστηριότητας και των επενδύσεων των επιχειρήσεων των οποίων τα προϊόντα και οι υπηρεσίες ανταγωνίζονται στις διεθνείς αγορές ή διαθέτουν βάσιμες προοπτικές διεξόδου σε αυτές, συντελεί στην ισχυροποίηση της βάσης ανάπτυξης της Περιφέρειας με πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στο παραγόμενο προϊόν, το εισόδημα και την απασχόληση. Εξάλλου, στο βαθμό που οι τοπικές επιχειρήσεις βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητά τους, η παραγωγική βάση ενισχύεται διαρκώς και η περιφερειακή οικονομία γίνεται περισσότερο ελκυστική για νέες επενδύσεις από την Ελλάδα και το εξωτερικό, με συνέπεια τη δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για περαιτέρω αύξηση των θέσεων απασχόλησης.⁸

Στη διαμόρφωση της στρατηγικής επίτευξης των στόχων της συνοχής και της σύγκλισης πρωταρχικός είναι ο ρόλος της αειφόρου ανάπτυξης με βάση και τις κατευθύνσεις της ΕΕ. Η διαρκής επιδίωξη της βιωσιμότητας αποσκοπεί κυρίως στη διαφύλαξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος ως εκ των σημαντικότερων πλουτοπαραγωγικών κεφαλαίων που διαθέτει κάθε Περιφέρεια, η σημασία του οποίου για την ανάπτυξη είναι πολλαπλή, καθώς συμβάλλει στην ποιότητα ζωής και την ευημερία των κατοίκων, αποτελεί το σπουδαιότερο εχέγγυο για τον τουρισμό και μπορεί να αποτελέσει λόγο έλξης ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλής ποιότητας.

Η πολιτική της περιφερειακής ανάπτυξης με κατεύθυνση την αειφορία σημαίνει επίσης διαφύλαξη του τοπίου, της αυθεντικότητας και της αισθητικής του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος ως βασικά στοιχεία της ευημερίας τόσο των σημερινών, όσο και των επόμενων γενεών και εδραιώνεται με την επιλογή εκείνων των αναπτυξιακών πολιτικών, στις οποίες έχει ενσωματωθεί η περιβαλλοντική διάσταση.

Η ανάπτυξη θα προέλθει από ένα σύνολο παρεμβάσεων πολιτικής οι οποίες υποστηρίζουν το μακροοικονομικό πλαίσιο, ενώ ταυτόχρονα στοχεύουν στη βελτίωση των αναπτυξιακών προοπτικών, αυξάνοντας την κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών και τη δυνατότητα

⁸ Με τον τρόπο αυτό ο στόχος της σύγκλισης είναι συμβατός με τα κριτήρια της Λισσαβόνας που προωθούν την ανάπτυξη σε όλα τα χωρικά επίπεδα με έμφαση στην γνώση και την καινοτομία, ενώ και η συμπληρωματικότητα της διαρθρωτικής με άλλες πολιτικές, όπως αυτή της προστασίας του περιβάλλοντος, της ενίσχυσης της διασυνοριακής συνεργασίας κ.λ.π., αποτελούν ένα από τα κυρίαρχα στοιχεία της πολιτικής της ΕΕ για την περιφερειακή ανάπτυξη.

προσαρμογής των αγορών στις συνθήκες της ενιαίας αλλά και της παγκόσμιας αγοράς, την τεχνολογική πρόοδο και τις μεταβολές του οικονομικού κύκλου.

Στο πλαίσιο αυτό, αναδεικνύονται οι ακόλουθες στρατηγικές αναπτυξιακές επιλογές για τη νέα περίοδο:

- Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο και την κοινωνία της γνώσης που αποτελούν προσδιοριστικούς παράγοντες επιτυχίας στη νέα οικονομία και συγχρόνως δυνητικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για την Ελλάδα, με στόχο την εξασφάλιση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης, την αύξηση της παραγωγικότητας και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.
- Η κινητοποίηση του συνόλου του οικονομικού και ανθρώπινου δυναμικού της χώρας και η ενθάρρυνση της ανταγωνιστικότητας, της ποιότητας και της καινοτομίας με στόχο την αύξηση της απασχόλησης και τη δημιουργία περισσότερων και ποιοτικότερων θέσεων απασχόλησης- προσβάσιμων σε όλους.
- Η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού και διοικητικού περιβάλλοντος, με στόχο αφενός την αποτελεσματικότερη λειτουργία του δημόσιου τομέα και αφετέρου τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος έτσι ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.
- Η ενίσχυση και ολοκλήρωση των φυσικών και τεχνολογικών υποδομών με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, τη δημιουργία των προϋποθέσεων για την προσέλκυση επενδυτικών δραστηριοτήτων και την αξιοποίηση της γεωπολιτικής θέσης της χώρας.

2.2.4 Προτεραιότητες πολιτικής

A. Η θεματική διάσταση της στρατηγικής της ανάπτυξης

Μέσω της ευρύτατης διαβούλευσης με τους φορείς τομεακών και περιφερειακών πολιτικών, τους κοινωνικο-οικονομικούς εταίρους και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, αναδείχθηκαν **έξι θεματικές προτεραιότητες** του στρατηγικού αναπτυξιακού σχεδιασμού, οι οποίες αντικατοπτρίζουν και εξειδικεύουν τις παραπάνω στρατηγικές επιλογές για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος της χώρας.

Παρακάτω, παρουσιάζονται οι εν λόγω προτεραιότητες, ενώ επιχειρείται και μια συνοπτική προσέγγιση των βασικών μέτρων πολιτικής.

1. Επένδυση στην Κοινωνία της γνώσης και την Καινοτομία

Η εκπαίδευση, η επιστημονική έρευνα, η τεχνολογία και η καινοτομία είναι βασικά στοιχεία της Οικονομίας της Γνώσης και καθοριστικοί παράγοντες για την αύξηση της παραγωγικότητας και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας.

Στον τομέα της **Εκπαίδευσης** γενικός στόχος είναι να καταστεί το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα πρότυπο για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και για την ανταπόκρισή του στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και της οικονομίας, εστιάζοντας σε εξειδικευμένα μέτρα που εξυπηρετούν το στόχο αυτό.

Στο πλαίσιο της στρατηγικής για τη **Διά βίου Μάθηση** στόχος είναι η σταδιακή αύξηση της συμμετοχής σε ενέργειες εκπαίδευσης και κατάρτισης, από τα σημερινά χαμηλά επίπεδα σε αυτά του Κοινωνικού μέσου όρου, έτσι ώστε τα άτομα να εφοδιάζονται με τις δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για να ανταπεξέρχονται στις απαιτήσεις της κοινωνίας της γνώσης, στις αβεβαιότητες της αγοράς εργασίας και για να υποστηριχθεί η αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Η Εθνική Στρατηγική για την **Έρευνα και την Τεχνολογία** θα εστιάσει στην αξιοποίηση της ακαδημαϊκής έρευνας, της βιομηχανικής έρευνας και της διεθνούς συνεργασίας στη βιομηχανική έρευνα και ανάπτυξη σε προ-ανταγωνιστικό στάδιο.

Παράλληλα, η εφαρμογή ολοκληρωμένης **«Ψηφιακής Στρατηγικής»** για την περίοδο έως το 2013 σε όλο το εύρος της δημόσιας διοίκησης και της οικονομίας, έχει ως στόχο την ενίσχυση

της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

2. Ενίσχυση της Απασχόλησης και ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής

Στον τομέα της **Απασχόλησης** θα επιδιωχθεί η κινητοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας και η αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας για την επίτευξη υψηλότερων ποσοστών απασχόλησης, ώστε να υποστηριχθεί η προσπάθεια της Ελλάδας για επίτευξη υψηλών ρυθμών οικονομικής ανόδου και την επιτάχυνση της πραγματικής σύγκλισης με διατήρηση της κοινωνικής συνοχής.

Στον τομέα της **Κοινωνικής Ενσωμάτωσης** θα επιδιωχθεί η ισότιμη πρόσβαση όλων στην αγορά εργασίας και η πρόληψη φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού, ώστε να βελτιωθεί περαιτέρω η κοινωνική συνοχή.

Η εξυπηρέτηση των παραπάνω στόχων θα στηριχθεί σε **βασικές αρχές και οριζόντιες πολιτικές** όπως η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου (gender mainstreaming) και οι ίσες ευκαιρίες εκκίνησης για όλους, η αποσυγκέντρωση και αποκέντρωση αρμοδιοτήτων καθώς και η ενδυνάμωση των εταιρικών σχέσεων με κοινωνικούς εταίρους, φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης, ΜΚΟ και φορείς του ιδιωτικού τομέα.

3. Αειφόρος ανάπτυξη και Ποιότητα ζωής

Βασικές επιδιώξεις αποτελούν: η αναβάθμιση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, η ανάπτυξη των περιβαλλοντικών υποδομών, η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων, η ανάδειξη του πολιτιστικού προϊόντος της χώρας σε ένα ζωτικό παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και η μακροχρόνια υγεία των πολιτών.

Ειδικότερα, οι τομείς πολιτικής, που εντάσσονται στην προτεραιότητα αυτή είναι οι ακόλουθοι:

Περιβάλλον: με ειδικότερους στόχους την ενσωμάτωση περιβαλλοντικής διάστασης στις αναπτυξιακές πολιτικές (Ενέργεια, Βιομηχανία, Γεωργία, Τουρισμός, Υπηρεσίες, Μεταφορές, Εμπόριο), την ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων, την πλήρη ανάπτυξη περιβαλλοντικών υποδομών διαχείρισης αποβλήτων, την διαχείριση κινδύνων και την αειφορική διαχείριση φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Υγεία: με στόχους την προστασία της Δημόσιας Υγείας και ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας περίθαλψης, τη βελτίωση της ανταποδοτικότητας του υγειονομικού συστήματος και την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Πολιτισμός: με στόχους την ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών της χώρας, την ενίσχυση υφιστάμενων και τη δημιουργία νέων πολιτιστικών θεσμών ευρωπαϊκής ή και παγκόσμιας εμβέλειας και την ανάπτυξη πολιτιστικών επενδύσεων στον τομέα του Πολιτισμού.

4. Εξωστρέφεια και ενίσχυση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Στόχος είναι η δημιουργία ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, τόσο για την αναβάθμιση της **ποιότητας της εγχώριας επιχειρηματικότητας**, όσο και για **την προσέλκυση διεθνούς επιχειρηματικού ενδιαφέροντος** για επενδύσεις στην Ελλάδα. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην ενίσχυση εξωστρεφούς επιχειρηματικής δραστηριότητας, που θα στηρίζεται στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Η επίτευξη των στόχων επιδιώκεται μέσα από παρεμβάσεις που εστιάζουν στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και των υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και τη βελτίωση των συνθηκών ανταγωνισμού, την ενίσχυση εξαγωγών, την εισροή ξένων επενδύσεων, ενώ ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη διαμόρφωση ανταγωνιστικών περιφερειακών οικονομιών. Έμφαση πρέπει να δοθεί επίσης στη μείωση του διοικητικού βάρους για τις επιχειρήσεις και την διευκόλυνση της αδειοδότησης των επιχειρήσεων σε όλο το φάσμα της οικονομικής δραστηριότητας.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί επίσης και στη συγκρότηση **ενιαίας στρατηγικής προβολής (Επικοινωνία)** της χώρας στο εξωτερικό με συντονισμένες και συμπληρωματικές δράσεις για το εξωτερικό εμπόριο, τον τουρισμό, τον πολιτισμό και τη ναυτιλία μεταξύ των φορέων του

δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι αποτελούν προνομιακά πεδία ευκαιριών για άσκηση διεθνώς ανταγωνιστικής επιχειρηματικής δραστηριότητας.

5. Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός του θεσμικού περιβάλλοντος.

Στόχος είναι η **αναμόρφωση του ρυθμιστικού περιβάλλοντος και η πιο αποδοτική** - σε λογική δικτύου προσανατολισμένου στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα - λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης για το σκοπό της μείωσης της γραφειοκρατίας, το άνοιγμα των αγορών - μέσω θεσμικών παρεμβάσεων (μεταρρύθμιση θεσμικού πλαισίου) και απελευθέρωσης κλάδων (πχ ενέργεια).

Ειδικότερα, έμφαση θα δοθεί στην ενδυνάμωση των δομών και των διαδικασιών διαμόρφωσης δημόσιων πολιτικών και προγραμματισμού δημόσιας δράσης, στην ενίσχυση της ικανότητας εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών και προγραμμάτων καθώς και στην αποτελεσματική παραγωγή δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών υψηλού ποιοτικού επιπέδου σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης.

6. Ενίσχυση των φυσικών και τεχνολογικών υποδομών προσπελασιμότητας

Η προτεραιότητα αφορά σε επενδύσεις **υποδομών μεταφορών, ενέργειας και τεχνολογικού κεφαλαίου**.

Έμφαση θα δοθεί στα διευρωπαϊκά δίκτυα και στις δευτερεύουσες συνδέσεις. Μακροπρόθεσμος αναπτυξιακός στόχος είναι η ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου, σύγχρονου και ανταγωνιστικού εθνικού συστήματος μεταφορών και ενέργειας διεθνούς εμβέλειας και η λειτουργική ένταξη της χώρας στα μεγάλα διευρωπαϊκά μεταφορικά και ενεργειακά δίκτυα, ώστε να εξασφαλίζονται υψηλής ποιότητας υπηρεσιών μετακίνησης, μικρού χρόνου και κόστους μεταφοράς για τις μετακινήσεις προσώπων και προϊόντων, ευνοϊκό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις και προσέλκυση επενδύσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στον τομέα του **τεχνολογικού κεφαλαίου** δηλ. σε προηγμένες υποδομές και υπηρεσίες Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (π.χ. ευρυζωνικών δικτύων), ζωτικής σημασίας για την αξιοποίηση του ανθρώπινου κεφαλαίου αλλά και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας.

B. Η Χωρική διάσταση της στρατηγικής της ανάπτυξης

Σύμφωνα με την 3^η Έκθεση Συνοχής ο σκοπός της χωρικής συνοχής αναμένεται να *«βοηθήσει στην επίτευξη μίας πιο ισορροπημένης ανάπτυξης μειώνοντας τα υφιστάμενα μειονεκτήματα, αποτρέποντας χωρικές ανισότητες και κάνοντας τις τομεακές πολιτικές (με χωρικές επιπτώσεις) και την περιφερειακή πολιτική περισσότερο συνεκτικές. Σκοπός είναι επίσης να βελτιωθεί η χωρική ενσωμάτωση και να ενθαρρυνθεί η συνεργασία μεταξύ των περιφερειών»*.⁹

Η χωρική μαζί με την οικονομική και κοινωνική συνοχή ολοκληρώνει την έννοια της συνοχής. Αποβλέπει σε κοινούς στόχους (αιεφόρο και ισόρροπη ανάπτυξη) προσθέτει όμως οπτικές προσέγγισης προβλημάτων, που δε λαμβάνονται ικανοποιητικά υπόψη από τις άλλες δύο διαστάσεις της συνοχής.

Σε εθνικό επίπεδο, οι προκλήσεις είναι η άμβλυση των φυσικών και γεωγραφικών μειονεκτημάτων λόγω της ιδιαίτερης γεωμορφολογίας της χώρας μας, η αναζωογόνηση της υπαίθρου, η διάχυση της ανάπτυξης στο σύνολο του εθνικού χώρου, η ανάπτυξη της πολυκεντρικότητας με κέντρα διεθνούς, εθνικής και τοπικής εμβέλειας, η ιεράρχηση των περιφερειακών προτεραιοτήτων σύμφωνα με τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα, η αναδιάρθρωση δραστηριοτήτων στον αστικό χώρο και την ύπαιθρο, η προώθηση τομέων και περιοχών «αριστείας», η μείωση και η αποφυγή δημιουργίας νέων διαφορών και χασμάτων στο αναπτυξιακό επίπεδο.

⁹ Η χωρική συνοχή έχει συμπεριληφθεί στο προσχέδιο της Συνταγματικής Συνθήκης με σκοπό να συμπληρώσει τους στόχους της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της ΕΕ

Βιώσιμη αστική ανάπτυξη

Η αστική διάσταση αντιμετωπίζεται ως μέρος της περιφερειακής πολιτικής δεδομένου ότι οι πόλεις αποτελούν το μοχλό ανάπτυξης ευρύτερων περιοχών. **Βασικός στόχος, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, είναι να αναπτυχθούν ολοκληρωμένες δράσεις βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.**

Η νέα προσέγγιση που δίνεται στη βιώσιμη αστική ανάπτυξη αφορά στην ενσωμάτωση των δράσεων τύπου Κ.Π. URBAN στο κύριο κορμό των Διαρθρωτικών Προγραμμάτων. Με αυτόν τον τρόπο δίνεται μεγαλύτερη ευελιξία στην πολιτική αστικής ανάπτυξης, με στόχο οι περιφέρειες να μπορούν να προσαρμοστούν για να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τις ευκαιρίες που τους παρέχονται. Οι πόλεις αποκτούν έναν ορατό ρόλο σε αυτήν την διαδικασία. Παράλληλα, η εμπειρία των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων στο πλαίσιο της 3^{ης} Προγραμματικής Περιόδου, καθώς και των Περιφερειακών και Τομεακών Προγραμμάτων βοηθά στη διαμόρφωση πολυτομεακών ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, σύμφωνα με τις θεματικές προτεραιότητες της στρατηγικής της ανάπτυξης. Επιπλέον, στην 4η Προγραμματική Περίοδο παρέχονται για την προώθηση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης νέα χρηματοδοτικά μέσα.

Οι προτεραιότητες θα αφορούν:

- στην πολυκεντρικότητα σε διεθνή ή ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο,
- στην ανάπτυξη σχέσεων των αστικών κέντρων με τον αγροτικό χώρο που τα περιβάλλει,
- στα μεγάλα ανταγωνιστικά αστικά κέντρα,
- στην ανάπτυξη εξειδίκευσης ή ιδιαίτερου ρόλου των αστικών κέντρων,
- στη μείωση των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων,
- στην εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού,
- στη συγκρότηση δικτύων μεταξύ των πόλεων για τη διαμόρφωση ανταγωνιστικού περιβάλλοντος ή στη λειτουργική σύνδεση μεταξύ μικρότερων πόλεων και μεγάλων αστικών κέντρων,
- στην ανάπτυξη δυναμικών αστικών συγκεντρώσεων σε περιοχές με γεωγραφικά μειονεκτήματα,
- στην ανάπτυξη διασυνοριακών και διακρατικών συνεργασιών.

Ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές

Οι ορεινές περιοχές αποτελούν ουσιαστικά το μεγαλύτερο τμήμα του ηπειρωτικού τμήματος της χώρας, ενώ και το ανάγλυφο των περισσότερων νησιών είναι και αυτό ορεινό. Με την έννοια αυτή, πολλά από τα προβλήματα των δύο χωρικών συνόλων (ορεινές περιοχές, νησιά) εμφανίζονται κοινά.

Η προοπτική ανάπτυξης των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών στηρίζεται στο συνδυασμό θεματικών προτεραιοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των χωρικών υποσυνόλων που περιλαμβάνονται σε αυτές. Οι αναπτυξιακές διεργασίες εντοπίζονται σήμερα σε συγκεκριμένες περιοχές και σηματοδοτούν την γενική αναπτυξιακή κατεύθυνση.

Στον ορεινό χώρο οι παραγωγικές δραστηριότητες και η κατοίκηση δεν μπορεί παρά να είναι μικρής κλίμακας και ήπιας μορφής, όπως επιβάλλουν οι περιορισμοί του περιβάλλοντος. Η ποιοτική παραγωγή και η επιχειρηματικότητα αποτελούν προϋποθέσεις της βιωσιμότητας κάθε εγχειρήματος προς την κατεύθυνση αυτή, παράλληλα με την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, του κύριου αναπτυξιακού πόρου του συγκεκριμένου χωρικού συνόλου.

Όπου η γεωγραφική θέση των ορεινών περιοχών γειτνιάζει με μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις και συγκεκριμένες τουριστικές περιοχές, θα καταβληθεί προσπάθεια για τη λειτουργική ολοκλήρωση συγκεκριμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων (ποιοτικά προϊόντα ορεινού χώρου, ήπιες μορφές τουρισμού, οικιστική ανάπτυξη δεύτερης κατοικίας, συνδυασμένες

μορφές τουρισμού) και προτύπων αναψυχής, χωρίς να διακυβεύεται η δομή και η ήπια λειτουργία των υπό ανάπτυξη περιοχών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με ένα σύστημα προσδιορισμού περιοχών προστασίας διαφόρων βαθμίδων σε αρμονική σχέση με τις περιοχές και τον τύπο ανάπτυξης.

Νησιωτικός χώρος

Η καταγραφή των προβλημάτων του χωρικού αυτού συνόλου και των αναγκών του, προδιαγράφουν και την αναπτυξιακή προοπτική των νησιών, η οποία στηρίζεται σε μια συνετή και ευαίσθητη διαχείριση της σχέσης των παραδοσιακών δραστηριοτήτων με τον τουρισμό και με την οικιστική δραστηριότητα (αστική ανάπτυξη).

Η πολιτική για την πραγματοποίηση του στόχου της αειφόρου περιφερειακής ανάπτυξης των νησιών στοχεύει στη δημιουργία ενός προτύπου πολυαπασχόλησης και διασύνδεσης των διαφόρων τομέων μεταξύ τους (π.χ. τουρισμός – πρωτογενής τομέας, τουρισμός – πολιτισμός, κ.λπ) συνδυασμένο και με εξειδικεύσεις στην κατεύθυνση της βελτίωσης της ποιότητας και της επιχειρηματικότητας.

Η ανάπτυξη του νησιωτικού χώρου θα βασιστεί στην τοπική εξειδίκευση της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας με έμφαση στις δυνατότητες και τις ευκαιρίες που δίνει η βιώσιμη αξιοποίηση των τοπικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και ιδιαιτεροτήτων.

Χωρική συνεργασία – Στόχος 3

Ο Στόχος 3 αποβλέπει στην ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας μέσω κοινών τοπικών και περιφερειακών πρωτοβουλιών, στην ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας μέσω δράσεων που ευνοούν την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που συνδέεται με τις κοινοτικές προτεραιότητες, και μέσω της ενίσχυσης της διαπεριφερειακής συνεργασίας και της ανταλλαγής εμπειρίας στο ενδεικνυόμενο χωρικό επίπεδο.

Οι ευρωπαϊκές χωρικές συνεργασίες για την Ελλάδα θα χρηματοδοτηθούν από το ταμείο ΕΤΠΑ και από τα προγράμματα γειτνίασης σε διασυνοριακό και διακρατικό επίπεδο ΕΝΠΙ και ΙΡΑ, ενώ το ύψος των πόρων θα είναι πολύ χαμηλότερο σε σχέση με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο.

3. ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2007-2013

Με βάση τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2005, η Επιτροπή ανακοίνωσε στα Κ-Μ τους Κοινοτικούς πόρους που τους αναλογούν για τη χρηματοδότηση της πολιτικής Συνοχής. Παρακάτω (

Πίνακας 1) δίνεται η κατανομή των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και του Ταμείου Συνοχής (εφεξής αναφέρονται σαν Ταμεία), για την περίοδο 2007 – 2013, ανά στόχο και έτος, για την Ελλάδα.

Η συνολική διαθέσιμη Κοινοτική συνδρομή για την περίοδο 2007-2013 ανέρχεται σε 20,1 δις €. Στο συνολικό ποσό του παρακάτω πίνακα (18,167 δις €) δεν συμπεριλαμβάνονται τα μεταφερόμενα κονδύλια του Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης ύψους 1,88 δις €.

Πίνακας 1 - Κατανομή κοινοτικής συνδρομής ανά στόχο και έτος (εκ € τιμές 2004)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Σύνολο
Ταμείο Συνοχής	469	469	469	469	469	469	469	3.280
Αμιγής Στόχος Σύγκλιση¹⁰	1.194	1.194	1.194	1.194	1.194	1.194	1.194	8.358
Στατιστική Σύγκλιση¹¹ (phasing out)	1.014	950	887	824	760	697	634	5.765
Σταδιακή Είσοδος¹² (phasing in)	205	158	110	63	15	15	15	582
Σύνολο	2.907	2.797	2.686	2.575	2.464	2.401	2.337	18.167

Επιπλέον, στην ανακοίνωση της Επιτροπής δίνεται διακριτά η κατανομή της Κοινοτικής συνδρομής για τις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης (phasing out και phasing in), όπως αποτυπώνεται στον Πίνακα 2 **και η οποία πρέπει να τηρηθεί αυστηρά για κάθε τέτοια περιφέρεια (δεν περιλαμβάνεται το Ταμείο Συνοχής).**

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι το ποσό που αντιστοιχεί στις εν λόγω περιφέρειες δεν μπορεί να υποστεί κανενός είδους μεταβολή ούτε ως προς το ύψος ούτε ως προς το προφίλ ετήσιας αποκλιμάκωσης.

¹⁰ Αφορά περιφέρειες για τις οποίες ισχύει: $ΑΕΠ_{\text{περιφέρειας}} < 75\% (ΑΕΠ_{ΕΕ25})$. Αποτελεί μέρος του Στόχου 1 – «Σύγκλιση».

¹¹ Αφορά περιφέρειες για τις οποίες ισχύει: $75\% (ΑΕΠ_{ΕΕ25}) < ΑΕΠ_{\text{περιφέρειας}} < 75\% (ΑΕΠ_{ΕΕ15})$. Αποτελεί μέρος του Στόχου 1 – «Σύγκλιση».

¹² Αφορά περιφέρειες που υπάγονταν στο Στόχο 1 την περίοδο 2000-2006 και για τις οποίες ισχύει: $ΑΕΠ_{\text{περιφέρειας}} > 75\% (ΑΕΠ_{ΕΕ15})$. Αποτελεί μέρος του Στόχου 2 – «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση».

Πίνακας 2 - Κατανομή Κοινοτικής συνδρομής στις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ	Περιφερειακές κατανομές 2007-2013 (εκατ. €, τιμές 2004) (όριο ΕΤΠΑ + ΕΚΤ)
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ (Phasing Out)	
Κεντρική Μακεδονία	2.231
Δυτική Μακεδονία	467
Αττική	3.068
ΣΥΝΟΛΟ	5.765
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΣΤΑΔΙΑΚΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ (phasing in)	
Στερεά Ελλάδα	455
Νότιο Αιγαίο	128
ΣΥΝΟΛΟ	582

Πέραν των πόρων της Συνοχής, στη Σύνοδο Κορυφής συμφωνήθηκαν οι πόροι για το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ). Έτσι, η αειφόρος ανάπτυξη των Περιφερειών της χώρας που εξαρτώνται από τη γεωργία και την αλιεία θα ενισχυθεί και μέσω των αντίστοιχων Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, με ύψος συνολικής Κοινοτικής συνδρομής που προς το παρόν υπολογίζεται στα 2,5 δις € (περιλαμβ. 1,88 δις απευθείας από τη «Συνοχή» και 0,6 δις από το πρώην Ταμείο Εγγυήσεων).

4. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2007 - 2013

4.1 Η αναγκαιότητα μιας νέας αρχιτεκτονικής

4.1.1 Διαφοροποίηση των δεδομένων σε σχέση με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο

Όπως είναι ήδη γνωστό, τα δεδομένα της νέας προγραμματικής περιόδου 2007-2013 έχουν μεταβληθεί σημαντικά. Κύριο χαρακτηριστικό αποτελεί **η ύπαρξη για πρώτη φορά περιφερειών μεταβατικής στήριξης** και ιδιαίτερα αυτών που βρίσκονται σε καθεστώς σταδιακής εισόδου (phasing in) δηλ. περιφερειών Στόχου 2, πράγμα που δημιουργεί και **διαφοροποιημένες απαιτήσεις ως προς το σχεδιασμό** των ΕΠ στις περιφέρειες αυτές.

Οι αυξημένες απαιτήσεις του νέου Κανονιστικού πλαισίου εστιάζουν στα εξής:

- Αυστηρό κανονιστικό πλαίσιο για τις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης (όρια χρηματοδότησης, υποχρέωση διακριτής κατανομής πόρων στα ΕΠ και αντίστοιχης παρακολούθησης δαπανών για τις περιφέρειες αυτές).
- Μείωση ευελιξίας επανασχεδιασμού των ΕΠ κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου¹³.
- Ποσοτικοποιημένη παρακολούθηση της χρηματοδοτικής συμβολής του ΕΣΠΑ και των ΕΠ στους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβόνας (earmarking).
- Αύξηση των αρμοδιοτήτων και ενίσχυση της ευθύνης των Διαχειριστικών Αρχών ως προς την τήρηση της κανονικότητας, νομιμότητας και χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των πράξεων των ΕΠ.
- Ύπαρξη πιστοποιημένων συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου σε όλα τα επίπεδα συμπεριλαμβανομένων και των Τελικών Δικαιούχων, προκειμένου να επιτευχθεί η εκταμίευση της πρώτης ενδιάμεσης πληρωμής των Ταμείων.

4.1.2 Βασικές αρχές

Με βάση τους παραπάνω περιορισμούς και προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά δυσχέρειες σχεδιασμού και υλοποίησης που εντοπίστηκαν στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο, απαιτείται νέο σχήμα αρχιτεκτονικής προγραμμάτων, το οποίο εστιάζει στην ανάγκη για **μικρότερο πλήθος Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και λιγότερων αλλά ισχυρότερων και αποτελεσματικότερων Διαχειριστικών Αρχών**.

Το νέο σχήμα **εδράζεται στις υφιστάμενες διαχειριστικές δομές**, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην **ομαλότητα της μετάβασης** και αξιοποιώντας τόσο την εμπειρία που έχει συσσωρευθεί, όσο και τις δυνατότητες του νέου Κανονιστικού πλαισίου.

Κύριες συνιστώσες του νέου σχήματος είναι οι ακόλουθες:

1. **Μικρός αριθμός Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων** κάθε ένα από τα οποία αντιστοιχεί σε βασικό αναπτυξιακό τομέα, έναντι έντεκα (11) που λειτουργούν σήμερα. Η μείωση του αριθμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων με συγκέντρωση των παρεμβάσεων που έχουν κοινό στόχο, εκτός των άλλων, θα επιφέρει μεγαλύτερη ευελιξία στην υλοποίηση και συνεπώς θα ελαχιστοποιήσει τον κίνδυνο απώλειας πόρων από την εφαρμογή του Κανόνα N+3 (έως το 2010) και N+2 (έως το 2013).

¹³ Κύρια νέα στοιχεία του κανονιστικού πλαισίου αποτελούν ο μονοταμειακός χαρακτήρας των προγραμμάτων και η κατάργηση του Συμπληρώματος Προγραμματισμού. Επιπλέον, η ενσωμάτωση των κοινοτικών πρωτοβουλιών (Urban, Interreg, Equal) στα ΕΠ αυξάνει τις απαιτήσεις ολοκληρωμένου σχεδιασμού κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος που περιλαμβάνει αυτές τις δράσεις.

2. **Μικρός αριθμός Περιφερειακών Προγραμμάτων**, με στόχο τον ορθολογικότερο σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του αναπτυξιακού προγραμματισμού της χωρικής τους αρμοδιότητας.

Το νέο σχήμα **θα συνδυαστεί** και με μικρό αριθμό ικανών, ισχυρών και πιστοποιημένων φορέων που θα παρέχουν τα εχέγγυα αποτελεσματικής υλοποίησης των έργων που αναλαμβάνουν. Το έργο των νέων Διαχειριστικών Αρχών θα εστιαστεί στα αυξημένα διαχειριστικά τους καθήκοντα, την ορθή τήρηση των προβλεπομένων στο ΕΠ στρατηγικών επιλογών αλλά και την εφαρμογή των εγκεκριμένων από την Επιτροπή Παρακολούθησης κριτηρίων ένταξης έργων. Ειδικά δε για τις περιφέρειες, προωθείται η δημιουργία Αναπτυξιακών Οργανισμών για την υποστήριξη της αναπτυξιακής διαδικασίας.

4.2 Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2007-2013

4.2.1 Η νέα αρχιτεκτονική

Με βάση τους εθνικούς στρατηγικούς στόχους και τους συνεπακόλουθους τομείς πολιτικής που παρατέθηκαν στο Κεφάλαιο 2.2, η αρχιτεκτονική της τέταρτης προγραμματικής περιόδου 2007 – 2013 θα πρέπει να περιλαμβάνει έξι (6) τομιακά και πέντε (5) περιφερειακά προγράμματα. Η αρχιτεκτονική αυτή ενσωματώνει την πρόβλεψη του Γεν. Κανονισμού για κοινά προγράμματα στόχων «σύγκλισης» και «περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης», μετά από την καταρχήν συμφωνία της Ευρ. Επιτροπής, στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης διαπραγμάτευσης.

Θα πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η οριστικοποίηση της αρχιτεκτονικής εξαρτάται και από την εξέλιξη της συνεχούς διαβούλευσης και διαπραγμάτευσης με την Ε. Επιτροπή, στο πλαίσιο της οποίας, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν τεχνικής φύσεως θέματα.

Όσον αφορά το ΕΚΤ, εναλλακτική επιλογή είναι να υπάρχουν έως τρία ΕΠ, για τους τομείς Απασχόληση, Εκπαίδευση και Αναβάθμιση της Δημόσιας Διοίκησης. Για λόγους απλοποίησης και συνεκτικότητας, το/τα προγράμματα αναφέρονται εφεξής στην εγκύκλιο σαν «ΕΠ Ανθρώπινοι Πόροι».

Επιπλέον σχεδιάζονται παράλληλα τα ΕΠ που αφορούν το στόχο της Χωρικής Συνεργασίας (βλ. κεφάλαιο 5.4).

4.2.1.1 Τομιακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Παρακάτω δίνονται τα τομιακά επιχειρησιακά προγράμματα, με τους αντίστοιχους ενδεικτικούς τομείς παρέμβασης, ως εξής:

1. ΕΠ «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη»:

- διαχείριση των στερεών και των επικίνδυνων αποβλήτων,
- προστασία εδαφών,
- διαχείριση υδατικών πόρων,
- ποιότητα του ατμοσφαιρικού και ακουστικού περιβάλλοντος,
- διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος,
- αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών,
- πολιτική προστασία και διαχείριση κινδύνου,
- δημιουργία μηχανισμών και εργαλείων άσκησης περιβαλλοντικής και χωροταξικής πολιτικής.

2. ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας»:

- οδικές μεταφορές - οδικό δίκτυο,
- σιδηροδρομικές μεταφορές,

- αεροπορικές μεταφορές,
- θαλάσσιες μεταφορές,
- συνδυασμένες μεταφορές,
- αστικές μεταφορές.

Για δράσεις αντίστοιχες του σημερινού Ε.Π. ΣΑΑΣ δύνανται να διαμορφωθούν διακριτοί άξονες προτεραιότητας στο ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» και, ανάλογα με την πορεία του σχεδιασμού, να αποτελέσουν ξεχωριστό ΕΠ.

3. ΕΠ «Επιχειρηματικότητα και Ανταγωνιστικότητα»:

- αναβάθμιση επιχειρηματικού περιβάλλοντος και βελτίωση συνθηκών ανταγωνισμού,
- ανάπτυξη επιχειρηματικότητας και υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, (π.χ. μεταποίηση, εμπόριο, τουρισμός κλπ.)
- προώθηση της καινοτομίας,
- ενίσχυση της οικονομίας της γνώσης – Ε&ΤΑ και σύνδεσή της με την παραγωγή,
- υποδομές και δικτυώσεις επιχειρηματικότητας,
- απελευθέρωση αγοράς ενέργειας, ενεργειακά δίκτυα και βελτίωση του ενεργειακού εφοδιασμού
- ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον μορφών ενέργειας και τεχνικών εξοικονόμησης ενέργειας,
- πράσινη επιχειρηματικότητα και ενίσχυση της περιβαλλοντικής διάστασης των παραγωγικών δραστηριοτήτων.

4. ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση»:

- προώθηση χρήσης ΤΠΕ σε επιχειρήσεις,
- παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και τους πολίτες,
- αναδιοργάνωση του δημόσιου τομέα,
- ενίσχυση του ρόλου του κλάδου των ΤΠΕ στην Ελληνική Οικονομία,
- υποδομές ΤΠΕ (π.χ. ευρυζωνικά δίκτυα),
- προώθηση της επιχειρηματικότητας σε τομείς που αξιοποιούν ΤΠΕ.

5. ΕΠ «Ανθρώπινοι πόροι»:

- βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο και στον τομέα της εκπαίδευσης,
- δια βίου μάθηση - ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών,
- διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση,
- προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης,
- αναβάθμιση της Δημόσιας Διοίκησης (ανάπτυξη λιτών, ευέλικτων δομών δημόσιας δράσης, ενδυνάμωση των δεξιοτήτων και της τεχνογνωσίας του ανθρώπινου δυναμικού, κανονιστικό πλαίσιο ρύθμισης της δημόσιας δράσης, ενίσχυση της ικανότητας των δημόσιων αρχών να προσαρμόσουν την οργάνωση και την λειτουργία τους στην Κοινωνία της Πληροφορίας, καθιέρωση πάγιων διαδικασιών αξιολόγησης της εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών και προγραμμάτων και της παραγωγής δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών),
- προστασία της Δημόσιας Υγείας και ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας Περίθαλψης, ολοκλήρωση της Μεταρρύθμισης του Τομέα Ψυχικής Υγείας,
- προώθηση στοχευμένων μέτρων αρωγής των γυναικών και αποτελεσματικότερη προσαρμογή της διάστασης του φύλου στις πολιτικές του ΕΣΠΑ.

6. ΕΠ «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής»

4.2.1.2 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα θα συμβάλλουν στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων, όπως παρατέθηκαν στο Κεφάλαιο 2.2, συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα και με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες κάθε περιφέρειας / περιοχής.

Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι τα εξής:

1. **ΠΕΠ Μακεδονίας Θράκης:** περιφέρειες Ανατ. Μακεδονία - Θράκη, Κεντρική Μακεδονία και Δυτική Μακεδονία.
2. **ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων:** περιφέρειες Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησος, Ιόνια Νησιά.
3. **ΠΕΠ Κρήτης και Νήσων Αιγαίου:** περιφέρειες Κρήτη, Βόρειο Αιγαίο, Νότιο Αιγαίο.
4. **ΠΕΠ Θεσσαλίας, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας:** περιφέρειες Θεσσαλία, Ήπειρος, Στερεά Ελλάδα.
5. **ΠΕΠ Αττικής:** περιφέρεια Αττικής.

Λόγω του ότι τα 5 ΠΕΠ καλύπτουν περιφέρειες που ανήκουν σε διαφορετική κατηγορία (αμιγής στόχος σύγκλισης, phasing out, phasing in), θα υπάρξει διαφοροποίηση του εύρους των παρεμβάσεων που θα υλοποιηθούν σε κάθε τέτοια κατηγορία.

Σε **κάθε περίπτωση**, τα ΠΕΠ για όλες τις περιφέρειες θα καλύψουν έναν κοινό κορμό παρεμβάσεων ως εξής:

- ✓ κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες,
- ✓ υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη (υποδομές νοσοκομείων και δομών κοινωνικής φροντίδας, ειδικών μονάδων, κέντρων υγείας και ανοιχτής φροντίδας, εξειδικευμένος εξοπλισμός),
- ✓ πολιτισμός (ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών, προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς),
- ✓ έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος τοπικής κλίμακας,
- ✓ πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης,
- ✓ πολιτικές ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιωτικών περιοχών.

4.2.2 Κατανομή Κοινοτικής συνδρομής

Η κατανομή της Κοινοτικής συνδρομής στα προγράμματα έγινε με βάση τις αναπτυξιακές ανάγκες ανά τομέα στην επόμενη περίοδο, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική δυναμικότητα των φορέων στην τρέχουσα περίοδο, τις ανελαστικές υποχρεώσεις της τρέχουσας περιόδου, τις απαιτήσεις για δράσεις που εξυπηρετούν τη στρατηγική της Λισσαβόνας (πχ. αύξηση κονδυλίων ΕΚΤ) και τους περιορισμούς που τίθενται από το νέο κανονιστικό πλαίσιο.

Πρόκειται για μία **πρώτη προσέγγιση κατανομής των Κοινοτικών πόρων** για τη διευκόλυνση της διαδικασίας σχεδιασμού στην παρούσα φάση. Αναμένεται να οριστικοποιηθεί με τις προσαρμογές που ενδεχομένως θα προκύψουν έως την υποβολή των ΕΠ στο ΥΠΟΙΟ.

Η κατανομή αυτή ανταποκρίνεται και στην απαίτηση της Επιτροπής για το «κλειδίωμα» των κονδυλίων των **5 μεταβατικών περιφερειών** (εκτός αμιγούς στόχου σύγκλισης) στα οικεία περιφερειακά προγράμματα, με την επιφύλαξη του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ), το οποίο, λόγω του μονοταμειακού χαρακτήρα των προγραμμάτων, θα δράσει σε εθνικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, οι 5 περιφέρειες αυτές θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από τα οικεία Περιφερειακά ΕΠ, με την εξαίρεση του ΕΚΤ.

Οι **υπόλοιπες 8 Περιφέρειες** θα χρηματοδοτηθούν τόσο από Τομεακά όσο και από Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ισόρροπη κατανομή πόρων.

Τέλος, μέσω του Ταμείου Συνοχής θα υλοποιηθούν δράσεις σε όλη την Επικράτεια, με έμφαση στις περιφέρειες σταδιακής εισόδου (phasing in), στις οποίες υπάρχει ανώτατο ποσό Κοινοτικής συνδρομής από τα Ταμεία ΕΤΠΑ και ΕΚΤ. Αντίστοιχη μέριμνα για αυτές τις περιφέρειες θα υπάρξει και μέσω του καθορισμού της εθνικής συμμετοχής, για την οποία υπάρχει σχετική ευελιξία στο πλαίσιο των κανονιστικών περιορισμών.

Οι Πίνακας 3 και Πίνακας 4 αναλύουν την κατανομή της Κοινοτικής συνδρομής για την περίοδο 2007-2013 στα ΕΠ ανά ταμείο (ΕΚΤ, ΕΤΠΑ, ΤΣ).

Βασικά χαρακτηριστικά της χρηματοδοτικής πρότασης αποτελούν:

- Συνολικά κονδύλια ύψους 14,89 δις € κατανέμονται στο ΕΤΠΑ (10,89 δις €) και στο ΕΚΤ (4 δις €).
- Η κατανομή μεταξύ ΕΚΤ και ΕΤΠΑ αντιστοιχεί σε αναλογία **27% του ΕΚΤ** (στο σύνολο ΕΚΤ και ΕΤΠΑ). Το αντίστοιχο ποσοστό για την τρέχουσα προγραμματική περίοδο ήταν 24%.
Στην πράξη το ποσοστό του ΕΚΤ μπορεί να ανέλθει στο 31%, αξιοποιώντας πλήρως τις προβλέψεις των Κανονισμών (το λεγόμενο «10%», βλ. κεφ. 5.1.5).
- Το **39% των Κοινοτικών κονδυλίων** κατευθύνεται στα **ΠΕΠ**.
Το αντίστοιχο ποσοστό για τη Γ' προγραμματική περίοδο ήταν 32%.

Πίνακας 3 - Κατανομή Κοινοτικής συνδρομής στα ΕΠ (εκατ. €, τιμές 2004)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΑ ΠΟΣΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ¹⁴
ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	1.250		1.700	2.950	
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	220		1.580	1.800	
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	1.200			1.200	
ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ	830			830	
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ		4.000		4.000	1.810 (περιλαμβάνονται στα 4.000)
ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	192			192	
ΧΩΡΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (Στόχος 3)	181			181	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠ ΤΟΜΕΑΚΩΝ & ΣΤΟΧΟΥ 3	3.873	4.000	3.280	11.153	
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ	7.014			7.014	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	10.887	4.000	3.280	18.167	

14 Τα ποσά αυτά (πόροι ΕΚΤ) υποχρεωτικά θα κατευθυνθούν μέσω του ΕΠ «Ανθρώπινοι Πόροι» στις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης, με την ανάλυση ανά Περιφέρεια του Πίνακα 4. Μαζί με το ποσό που τους αποδίδεται μέσω του ΠΕΠ (πόροι ΕΤΠΑ) συμπληρώνεται το συνολικό ποσό που έχει δεσμευτεί για κάθε τέτοια περιφέρεια.

Πίνακας 4 - Κατανομή Κοινοτικής συνδρομής 2007 – 2013 (ΕΤΠΑ) στα ΠΕΠ (εκατ. € τιμές 2004)

ΠΕΠ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	Π/Υ ΠΕΠ (ΕΤΠΑ) (1)	ΠΟΣΑ ΑΠΟ ΕΠ «Ανθρώπινοι Πόροι» (ΕΚΤ) (2)	ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΑ ΠΟΣΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ (3) = (1) + (2)
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	420	*	
	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.562	669	2.231
	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	374	93	467
Σύνολο		2.356		
ΗΠΕΙΡΟΥ - ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΗΠΕΙΡΟΥ	265	*	
	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	370	*	
	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	354	100	454
Σύνολο		989		
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	210	*	
	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	315	*	
	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	265	*	
Σύνολο		790		
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΑΤΤΙΚΗΣ	2.147	920	3.067
Σύνολο		2.147		
ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	263	*	
	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	100	28	128
	ΚΡΗΤΗΣ	370	*	
Σύνολο		733		
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ		7.014	1.810	

* Στις περιφέρειες αυτές θα κατανεμηθεί ποσό ύψους 2,19 δις Ευρώ (= 4 - 1,81 δις) από το ΕΠ «Ανθρώπινοι Πόροι» (πόροι ΕΚΤ) ανάλογα με τις ανάγκες και το σχεδιασμό.

4.2.3 Χαρακτηριστικά των ΕΠ

Λόγω της ιδιαιτερότητας του καθεστώτος των ελληνικών περιφερειών και των αντίστοιχων περιορισμών που έχουν ενσωματωθεί στη νέα αρχιτεκτονική των προγραμμάτων, περιγράφεται παρακάτω αναλυτικά η περιφερειακή διάσταση των προγραμμάτων καθώς και τα ταμεία που τα χρηματοδοτούν.

Τα Τομεακά ΕΠ θα παρέμβουν στις ελληνικές περιφέρειες ως εξής:

- Τα ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» και «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής.

Μέσω του ΕΤΠΑ θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις αποκλειστικά στις 8 περιφέρειες αμιγούς στόχου σύγκλισης, ενώ μέσω του Ταμείου Συνοχής θα συγχρηματοδοτηθούν και θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις σε όλες τις περιφέρειες της χώρας.

Ειδικότερα για τα μεγάλα έργα/έργα μεγάλης κλίμακας στους τομείς μεταφορών και περιβάλλοντος, η γενική κατεύθυνση είναι να συμπεριληφθούν στα αντίστοιχα τομεακά προγράμματα. Δεδομένου, ωστόσο, του περιορισμού για τις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης, σε συνδυασμό με την περιορισμένη επάρκεια των πόρων του Ταμείου Συνοχής που παρεμβαίνει και στις 13 περιφέρειες, προτείνεται η συμπερίληψη περιορισμένου αριθμού (2-4) μεγάλων έργων κάποιων περιφερειών μεταβατικής στήριξης στα αντίστοιχα ΠΕΠ (Στις περιπτώσεις αυτές είναι δυνατή η εκχώρηση της διαχείρισης από τις ΕΥΔ των οικείων ΠΕΠ στις ΕΥΔ των σχετικών τομεακών ΕΠ).

- Τα ΕΠ «Επιχειρηματικότητα και Ανταγωνιστικότητα» και «Ψηφιακή Σύγκλιση» θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ περιλαμβάνοντας παρεμβάσεις αποκλειστικά στις 8 περιφέρειες αμιγούς στόχου σύγκλισης.
- Το ΕΠ Ανθρώπινοι πόροι θα συγχρηματοδοτηθεί από το ΕΚΤ περιλαμβάνοντας παρεμβάσεις σε όλες τις Περιφέρειες.

Ως εκ τούτου, **οι ανάγκες των περιφερειών μεταβατικής στήριξης**, δηλαδή των τριών περιφερειών phasing out και των δύο περιφερειών phasing in, στους τομείς Προσπελασιμότητας, Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης, Επιχειρηματικότητας / Ανταγωνιστικότητας και Ψηφιακής Σύγκλισης, με την επιφύλαξη των μεγάλων έργων του ΤΣ, θα καλυφθούν εξ ολοκλήρου από τα αντίστοιχα ΠΕΠ, σε στενή συνεργασία με τους αντίστοιχους φορείς χάραξης πολιτικής. Οι ανάγκες για το ανθρώπινο κεφάλαιο θα καλυφθούν από το ΕΠ «Ανθρώπινοι Πόροι».

Τα ΠΕΠ για τις περιφέρειες αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα πλήρες εύρος δράσεων, προκειμένου να καλύψουν το μεγαλύτερο μέρος των αναγκών σε όλες τις τομεακές πολιτικές.

Ειδικά, για τις 2 περιφέρειες phasing in θα δοθεί έμφαση στη χρηματοδοτική ενίσχυσή τους από το Ταμείο Συνοχής σε σχέση με τις λοιπές περιφέρειες.

Στις 5 περιφέρειες μεταβατικής στήριξης, (λόγω της ετήσιας απομείωσης της Κοινοτικής συνδρομής) θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή κατά το σχεδιασμό στην ανάγκη για **εμπροσθοβαρή απορρόφηση των πόρων τους**.

Τα έργα που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και χωροθετούνται σε περιφέρειες αμιγούς στόχου σύγκλισης και τουλάχιστον σε μία μεταβατική περιφέρεια, θα έπρεπε να ενταχθούν σε περισσότερα του ενός Επιχειρησιακά Προγράμματα (τομεακό και περιφερειακό για τις περιφέρειες phasing in και phasing out). Στις περιπτώσεις αυτές και εφόσον το έργο δεν εκτελείται κατά τμήματα αλλά ενιαία στο χωρικό σύνολο των εν λόγω περιφερειών, για την εξασφάλιση του ενιαίου της διαχείρισης και την εφαρμογή μίας διαδικασίας ένταξης και παρακολούθησής του, θα γίνεται εκχώρηση της αρμοδιότητας διαχείρισης στην Διαχειριστική Αρχή του τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος. Στην προκειμένη περίπτωση η Διαχειριστική Αρχή του τομεακού Προγράμματος θα λειτουργεί ως Ενδιάμεσος Φορέας (κατά την έννοια του άρθρου 2, παρ.6 και του άρθρου 59, παρ.2 του Γεν. Καν.) του αντίστοιχου ΠΕΠ. Σχετική πρόβλεψη θα αποτυπωθεί στις διατάξεις εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων οι οποίες θα εκπονηθούν από το ΥΠΟΙΟ.

Αντίστοιχα, οι **ανάγκες των 8 περιφερειών αμιγούς Στόχου Σύγκλισης** θα καλυφθούν από τα οικεία ΠΕΠ αλλά και από τα τομεακά ΕΠ.

- Οι παρεμβάσεις που θα χρηματοδοτηθούν από τα ΠΕΠ θα αφορούν κυρίως στον κοινό κορμό παρεμβάσεων, όπως έχει αναλυθεί στο Κεφάλαιο 4.2.1.2.
- Οι παρεμβάσεις στους τομείς Προσπελασιμότητας, Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης θα καλυφθούν κυρίως από τα αντίστοιχα τομεακά ΕΠ.

- Οι παρεμβάσεις στους τομείς Επιχειρηματικότητας/ Ανταγωνιστικότητας και Ψηφιακής Σύγκλισης θα καλυφθούν από τα αντίστοιχα τομεακά ΕΠ. Στην περίπτωση που θα συμπεριληφθούν σχετικές δράσεις στα ΠΕΠ, απαιτείται συντονισμός με τους αρμόδιους φορείς προς αποφυγή επικαλύψεων.
- Οι παρεμβάσεις για το ανθρώπινο κεφάλαιο θα καλυφθούν από το τομεακό ΕΠ «Ανθρώπινοι πόροι» με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ.

Με βάση τα παραπάνω, ο Πίνακας 5 αποτυπώνει τις παρεμβάσεις που δύνανται να υλοποιηθούν από τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα στις 13 περιφέρειες, δηλαδή από ποια ΕΠ και ταμεία μπορεί να χρηματοδοτηθεί κάθε Περιφέρεια, ενώ ο Πίνακας 6 περιγράφει το εύρος και το είδος των παρεμβάσεων που δύνανται να υλοποιηθούν στο πλαίσιο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Παράδειγμα

Πίνακας 5

Στην Κεντρική Μακεδονία, που είναι Περιφέρεια phasing out, θα χρηματοδοτηθούν δράσεις ΕΚΤ μόνο από το ΕΠ «Ανθρώπινοι πόροι» και δράσεις μέσω Ταμείου Συνοχής από τα ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» και «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη».

Πίνακας 6

Οι υπόλοιπες ανάγκες της θα καλυφθούν από το ΠΕΠ «Μακεδονία-Θράκη». Οι παρεμβάσεις που μπορεί να υλοποιήσει μέσω του ΠΕΠ αφορούν τον κύριο κορμό παρεμβάσεων, όπως αναλύεται παραπάνω, ενώ ταυτόχρονα θα υλοποιήσει δράσεις επιχειρηματικότητας/ανταγωνιστικότητας και ψηφιακής σύγκλισης. Κατ' εξαίρεση στο ΠΕΠ θα συμπεριληφθούν και συγκεκριμένα έργα υποδομών (π.χ. Μετρό Θεσσαλονίκης, Υποθαλάσσια σήραγγα Θεσσαλονίκης).

Πίνακας 5 - Παρεμβάσεις των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων στις 13 Περιφέρειες

ΤΟΜΕΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ								
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΣΤΟΧΟΣ Δ.Τ.	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ		ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ		ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ	ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ
		ΤΣ	ΕΤΠΑ	ΤΣ	ΕΤΠΑ	ΕΤΠΑ	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Ρ.Ο.	x		x				x
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Ρ.Ο.	x		x				x
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ	ΣΤ. 1	x	x	x	x	x	x	x
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΣΤ. 1	x	x	x	x	x	x	x
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	Ρ. Ι.	x		x				x
ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤ. 1	x	x	x	x	x	x	x
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΣΤ. 1	x	x	x	x	x	x	x
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΣΤ. 1	x	x	x	x	x	x	x
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΣΤ. 1	x	x	x	x	x	x	x
ΑΤΤΙΚΗ	Ρ.Ο.	x		x				x
ΚΡΗΤΗ	ΣΤ. 1	x	x	x	x	x	x	x
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΣΤ. 1	x	x	x	x	x	x	x
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	Ρ. Ι.	x		x				x

ΣΤ. 1: Αμιγής στόχος σύγκλισης

Ρ.Ο. : Phasing out

Ρ.Ι. : Phasing in

Πίνακας 6 - Παρεμβάσεις στα ΠΕΠ (τα ΠΕΠ χρηματοδοτούνται μόνο από το ΕΤΠΑ)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΣΤΟΧΟΣ Δ.Τ.	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Ρ.Ο.	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Πλήρης κάλυψη αναγκών για δράσεις επιχειρηματικότητας/ανταγωνιστικότητας και ψηφιακής σύγκλισης Κατ' εξαίρεση συγκεκριμένα μεγάλα έργα: π.χ. <i>Μετρό Θεσσαλονίκης και Υποθαλάσσια σήραγγα Θεσσαλονίκης</i>
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	Ρ.Ο.	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Πλήρης κάλυψη αναγκών για δράσεις επιχειρηματικότητας/ανταγωνιστικότητας και ψηφιακής σύγκλισης
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ - ΘΡΑΚΗ	ΣΤ. 1	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Κατά περίπτωση δράσεις ανταγωνιστικότητας/επιχειρηματικότητας και ψηφ. σύγκλισης κατόπιν συντονισμού με τα αρμόδια Υπουργεία
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΣΤ. 1	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Κατά περίπτωση δράσεις ανταγωνιστικότητας/επιχειρηματικότητας και ψηφ. σύγκλισης κατόπιν συντονισμού με τα αρμόδια Υπουργεία
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	Ρ. Ι.	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Πλήρης κάλυψη αναγκών για δράσεις επιχειρηματικότητας/ανταγωνιστικότητας και ψηφιακής σύγκλισης
ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤ. 1	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Κατά περίπτωση δράσεις ανταγωνιστικότητας- επιχειρηματικότητας και ψηφ. σύγκλισης κατόπιν συντονισμού με τα αρμόδια Υπουργεία
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΣΤ. 1	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Κατά περίπτωση δράσεις ανταγωνιστικότητας- επιχειρηματικότητας και ψηφ. σύγκλισης κατόπιν συντονισμού με τα αρμόδια Υπουργεία
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΣΤ. 1	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Κατά περίπτωση δράσεις ανταγωνιστικότητας- επιχειρηματικότητας και ψηφ. σύγκλισης κατόπιν συντονισμού με τα αρμόδια Υπουργεία
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΣΤ. 1	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Κατά περίπτωση δράσεις ανταγωνιστικότητας- επιχειρηματικότητας και ψηφ. σύγκλισης κατόπιν συντονισμού με τα αρμόδια Υπουργεία
ΑΤΤΙΚΗ	Ρ.Ο.	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Πλήρης κάλυψη αναγκών για δράσεις επιχειρηματικότητας/ανταγωνιστικότητας και ψηφιακής σύγκλισης Κατ' εξαίρεση συγκεκριμένα μεγάλα έργα : π.χ. <i>Μετρό Αθήνας</i>
ΚΡΗΤΗ	ΣΤ. 1	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Κατά περίπτωση δράσεις ανταγωνιστικότητας- επιχειρηματικότητας και ψηφ. σύγκλισης κατόπιν συντονισμού με τα αρμόδια Υπουργεία
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΣΤ. 1	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Κατά περίπτωση δράσεις ανταγωνιστικότητας- επιχειρηματικότητας και ψηφ. σύγκλισης κατόπιν συντονισμού με τα αρμόδια Υπουργεία
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	Ρ. Ι.	Κοινός κορμός παρεμβάσεων Πλήρης κάλυψη αναγκών για επιχειρηματικότητας/ανταγωνιστικότητας και ψηφιακής σύγκλισης

4.3 Πλαίσιο διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση και την ικανοποίηση των απαιτήσεων του αυστηρότερου κανονιστικού πλαισίου (συμμόρφωση των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου των ΕΠ στις απαιτήσεις των νέων κανονισμών, αυξημένες απαιτήσεις παρακολούθησης περιφερειών μεταβατικής στήριξης και στόχων Λισσαβόνας) και με βάση τα όσα προβλέπονται στο άρθρο 59 του Γενικού Κανονισμού, θα οριστούν οι κάτωθι αρχές / φορείς:

- Μία **Αρχή Συντονισμού Αναπτυξιακών Προγραμμάτων 2007-2013**, στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, με κύριο στόχο τη στρατηγική παρακολούθηση της πολιτικής για τη συνοχή, την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της νομιμότητας της διαχείρισης και της εφαρμογής, το συντονισμό του προγραμματισμού-εφαρμογής των ΕΠ καθώς και την καθοδήγηση και το συντονισμό των Διαχειριστικών Αρχών των ΕΠ,
- Μία **Αρχή Πιστοποίησης** για όλα τα ΕΠ, υπό την εποπτεία του Υπ. Οικονομίας και Οικονομικών, υπεύθυνη για την πιστοποίηση καταστάσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
- Μία **Αρχή Ελέγχου** για όλα τα ΕΠ, υπό την εποπτεία του Υπ. Οικονομίας και Οικονομικών, λειτουργικά ανεξάρτητη από τις Διαχειριστικές Αρχές των ΕΠ και την Αρχή Πιστοποίησης και υπεύθυνη για την επαλήθευση της αποτελεσματικής λειτουργίας του Συστήματος Διαχείρισης & Ελέγχου,
- **Διαχειριστικές Αρχές** (Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης) **για τα Τομεακά ΕΠ και τα Περιφερειακά ΕΠ,**
- **Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης**, οι οποίοι επιτελούν ορισμένα ή και όλα τα καθήκοντα της Διαχειριστικής Αρχής υπό την ευθύνη της.

Κάθε μία από τις νέες Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης θα υπάγεται σε **Ειδική / Γενική Γραμματεία**, στην οποία θα προϊστάται Ειδικός / Γενικός Γραμματέας ο οποίος θα ορίζεται από τα καθ' ύλην αρμόδια Υπουργεία σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Οι υφιστάμενες ΕΥΔ των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου συνεχίζουν την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους και παραμένουν υπεύθυνες μέχρι και το οριστικό κλείσιμο των ΕΠ του Γ' ΚΠΣ σύμφωνα με το Ν. 2860 και τις διαδικασίες που προβλέπονται σε αυτόν.

Παράλληλα, για την περίοδο 2007-2013 και όσον αφορά τις παραπάνω ΕΥΔ των υφιστάμενων ΕΠ που δεν θα έχουν πλέον διακριτό ΕΠ για την 4η Προγραμματική Περίοδο, **αυτές δύναται να αναλάβουν, ως Ενδιάμεσοι Φορείς, τη διαχείριση μέρους των νέων ΕΠ (δράσεις / άξονες προτεραιότητας), με εκχώρηση αρμοδιοτήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 59 του Γενικού Κανονισμού.**

Επίσης, σε κάθε μία από τις 13 Περιφέρειες, θα συγκροτηθεί **Αναπτυξιακός Οργανισμός Περιφέρειας (ΑΟΠ)** με στόχο την υποστήριξη της Περιφέρειας στον αναπτυξιακό της σχεδιασμό, την παρακολούθηση και αποτίμηση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των παρεμβάσεων και κυριότερα την υποστήριξη των Τελικών Δικαιούχων.

**ΜΕΡΟΣ Β - ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**

5. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

5.1 Γενικές κατευθύνσεις για τη δομή και το περιεχόμενο των ΕΠ

5.1.1 Οι απαιτήσεις των νέων Διαρθρωτικών Κανονισμών για το περιεχόμενο των ΕΠ

Οι οδηγίες και το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τα έγγραφα προγραμματισμού της περιόδου 2007-2013 εκφράζουν τη νέα στρατηγική προσέγγιση στον προγραμματισμό για τα Ταμεία, μέσα από τον αυστηρότερο προσανατολισμό στη στοχοθεσία της ΕΕ για τη στρατηγική της Λισσαβόνας (Integrated Guidelines) και την Πολιτική Συνοχής (Community Strategic Guidelines), τον περιορισμό της περιγραφής στα ΕΠ μόνο της στρατηγικής και των προτεραιοτήτων κάθε περιφέρειας/τομέα και την κατάργηση της απαίτησης για προγραμματισμό σε επίπεδο Μέτρου (μέσω των Συμπληρωμάτων Προγραμματισμού).

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 32, παρ. 4. του Γενικού Κανονισμού, η ΕΕ αξιολογεί πλέον το κάθε προτεινόμενο ΕΠ προκειμένου να καθορίσει κατά πόσον συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων και προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ και στις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή.

Οι απαιτήσεις για το περιεχόμενο των ΕΠ της περιόδου 2007-2013 που εμπίπτουν στους Στόχους 1 (Σύγκλιση) και 2 (Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση) των Ταμείων συνοψίζονται στο Άρθρο 37 του Γενικού Κανονισμού. Το περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που εμπίπτουν στο Στόχο 3 περιγράφεται στο άρθρο 12 του Κανονισμού για το ΕΤΠΑ.

Ειδικότερες αναφορές και υποδείγματα για το περιεχόμενο των εγγράφων προγραμματισμού περιλαμβάνονται επίσης και στο σχέδιο του Εφαρμοστικού Κανονισμού (άρθρο 11, παραρτήματα IIa, IIb, VIIIc, VIIIId).

Σημειώνεται ότι τα σχέδια των Κανονισμών για τη νέα περίοδο προγραμματισμού είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα: <http://www.hellaskps.gr/programper4/default.htm>

5.1.2 Διάρθρωση των ΕΠ

Κάθε αρμόδιος φορέας προγραμματισμού (μέσω των ΟΣΠ) μπορεί να προσαρμόσει τη δομή και το περιεχόμενο του ΕΠ που θα καταρτίσει στις ιδιαιτερότητες των τομέων/περιοχών ευθύνης του, υπό την προϋπόθεση ότι θα καλύπτει τις απαιτήσεις των Κανονισμών για τα Ταμεία.

Με την έννοια αυτή, οι παρακάτω γενικές οδηγίες αποτελούν έναν οδηγό και ένα κοινό πλαίσιο για τις ΟΣΠ.

Λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις των Κανονισμών, η διάρθρωση ενός ΕΠ σε 5 κεφάλαια (με αντιστοίχιση στις απαιτήσεις των Κανονισμών που αυτά θα καλύπτουν) θα πρέπει να έχει την ακόλουθη μορφή :

Πίνακας 7 - Υπόδειγμα δομής ΕΠ, βάσει των απαιτήσεων των Κανονισμών

ΤΙΤΛΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΕΠ / ΠΕΠ		ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ		-
ΕΝΟΤΗΤΑ 1.	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ	<ul style="list-style-type: none"> • Γεν. Καν. Άρθρο 37, §1, μέρος σημείου α)
ΕΝΟΤΗΤΑ 2.	Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013	<ul style="list-style-type: none"> • Γεν. Καν. Άρθρο 37, §1, μέρος σημείου α), σημείο β) • Γεν. Καν. Άρθρο 37, §1, σημείο δ) • Εφαρμ. Καν. , Άρθρο 11, §1, • Εφαρμ. Καν. , Παράρτ. ΙΙα, ΙΙβ
ΕΝΟΤΗΤΑ 3.	ΑΞΙΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Γεν. Καν. Άρθρο 37, §1, σημείο γ) • Γεν. Καν. Άρθρο 37, §1, σημεία στ), η), ι) • Γεν. Καν. Άρθρο 37, §3, §4, §6
ΕΝΟΤΗΤΑ 4.	ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Γεν. Καν. Άρθρο 37, §1, σημείο ζ)
ΕΝΟΤΗΤΑ 5.	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> • Γεν. Καν. Άρθρο 37, §1, σημείο ε) • Εφαρμ. Καν. , Παράρτ. VIIIc VIIId
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ		-
ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ		
	ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> • Γεν. Καν. Άρθρο 48, §2
	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> • Γεν. Καν. Άρθρο 47

Αναλυτικότερα:

Η **Ενότητα 1** θα περιλαμβάνει μία συνοπτική και δυναμική ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, των τάσεων και προσδιοριστικών παραγόντων ανάπτυξης στην επιλέξιμη γεωγραφική περιοχή ή τομέα, κατάταξη - ιεράρχηση των βασικών ανισοτήτων, των προβλημάτων και των αναπτυξιακών κενών που καλείται να αντιμετωπίσει το ΕΠ/ΠΕΠ για την περίοδο 2007-2013, καθώς και ανάλυση swot.

Η ανάλυση θα λαμβάνει υπόψη τις προτεραιότητες της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ, τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και τις Στρατηγικές Κατευθύνσεις για την Πολιτική Συνοχής.

Μπορεί να ποσοτικοποιηθεί με έναν περιορισμένο αριθμό διαρθρωτικών δεικτών, με την αξιοποίηση στατιστικών δεδομένων και εκθέσεων της ΕΕ που παρέχουν τη δυνατότητα συγκριτικής ανάλυσης με το μέσο όρο της ΕΕ και τα υπόλοιπα Κράτη Μέλη. Στο σημείο αυτό μπορεί να περιληφθεί και μία συνοπτική αποτίμηση των επιτευγμάτων των ΕΠ και ΠΕΠ του ΚΠΣ 2000-2008 ή και άλλων αναπτυξιακών παρεμβάσεων στον τομέα / περιφέρεια.

Τονίζεται ότι η σαφής και διακριτή αναφορά στο στόχο της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης (Στόχος 2), όπου τα ΕΠ/ΠΕΠ θα χρηματοδοτήσουν τέτοιες περιφέρειες, καθίσταται απαραίτητη και θα πρέπει να διαπνέει όλες τις ενότητες του ΕΠ.

Η **Ενότητα 2** εξειδικεύει επιχειρησιακά τους σχετικούς στρατηγικούς στόχους του ΕΣΠΑ για το εν λόγω ΕΠ και περιλαμβάνει μία γενική επισκόπηση της στρατηγικής, σαφή διατύπωση και ιεράρχηση των γενικών και ειδικών στόχων για τον τομέα ή περιφέρεια, οι οποίοι επιλέγονται για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που αναλύονται στην ενότητα 1.

Οι εθνικοί αναπτυξιακοί στόχοι της περιόδου 2007-13 διατυπώνονται στο σχέδιο στρατηγικού μέρους του ΕΣΠΑ. Βασιζόμενο στις σχετικές διατυπώσεις του ΕΣΠΑ, το κάθε ΕΠ θα πρέπει να εξειδικεύει τους αναπτυξιακούς αυτούς στόχους στους τομείς πολιτικής ή περιοχές που το αφορούν.

Εδώ θα πρέπει να περιλαμβάνεται επίσης μία τεκμηρίωση της επιλογής των προτεινόμενων προτεραιοτήτων και της συνέπειάς τους με τις Κοινοτικές κατευθύνσεις για τη Συνοχή, τις προτεραιότητες του ΕΣΠΑ και το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, καθώς και με τα πορίσματα της εκ των προτέρων αξιολόγησης (με μία συνοπτική παρουσίαση των πορισμάτων της και ανάλυση του βαθμού στον οποίον ενσωματώθηκαν στο ΕΠ).

Πρέπει να συμπληρωθεί ο Πίνακας 10 του Παραρτήματος Ι ώστε να περιλαμβάνει ενδεικτική κατανομή των πόρων του ΕΠ ανά κατηγορία της προγραμματιζόμενης χρήσης της συνδρομής των Ταμείων στο ΕΠ (δηλ. ανάλυση των πόρων του ΕΠ ανά κατηγορία παρέμβασης) με βάση την κωδικοποίηση του Εφαρμοστικού Κανονισμού. Μέσω της ίδιας κωδικοποίησης θα ελεγχθεί η τήρηση των δεσμεύσεων για κατεύθυνση πόρων σε παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη Στρατηγική της Λισσαβόνας (earmarking) και οι οποίες αποτελούν υποσύνολο του ίδιου Πίνακα (βλ. και παράγραφο 5.2.1).

Επίσης, θα πρέπει να συμπληρωθούν πίνακες με αντίστοιχη ανάλυση ανά χωρική οντότητα και τύπο χρηματοδότησης, που θα αποσταλούν σε ξεχωριστή τεχνική οδηγία κατάρτισης (παράρτημα ΙΙΑ του Εφαρμοστικού Κανονισμού).

Τέλος, ειδική αναφορά θα πρέπει να γίνεται στις διαδικασίες και στα αποτελέσματα της διαβούλευσης που ακολουθήθηκε στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης, στις ενέργειες, στους φορείς και στο χρονοδιάγραμμα προετοιμασίας του ΕΠ, στη διασφάλιση των οριζόντιων προτεραιοτήτων της ισότητας ευκαιριών και της αειφόρου ανάπτυξης, καθώς και στον τρόπο που τα πορίσματα της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης ενσωματώθηκαν στη στρατηγική του ΕΠ.

Στην **Ενότητα 3** εξειδικεύονται οι Άξονες Προτεραιότητας του ΕΠ και περιγράφεται με ποιο τρόπο θα επιτευχθούν οι στόχοι που τέθηκαν στην Ενότητα 2. Αναφέρονται οι κυριότερες πληροφορίες κάθε Άξονα (στόχοι του άξονα, περιγραφή των κυριότερων παρεμβάσεων, ποσοτικοποίηση των στόχων, βασική στόχευση σε όρους ωφελούμενων-ομάδων στόχου – περιοχών –τομέων, θέματα εφαρμογής, αναμενόμενα αποτελέσματα κλπ).

Οι ειδικοί στόχοι του ΕΠ αντιστοιχούν στους Άξονες Προτεραιότητας και ποσοτικοποιούνται με ένα περιορισμένο πλέγμα δεικτών εκροών, αποτελεσμάτων και όπου είναι εφικτό επιπτώσεων, με βάση της αρχή της αναλογικότητας (συμπεριλαμβανομένης και τιμής βάσης, ορισμού του δείκτη, στόχου 2013, μεθοδολογίας μέτρησης, παραδοχών και πηγών).

Τέλος, η περιγραφή των Αξόνων Προτεραιότητας θα πρέπει να ενσωματώνει λοιπές συνιστώσες της στρατηγικής και αναφορά σε ειδικά θέματα που απαιτούνται από το Γενικό Κανονισμό (π.χ. συμπληρωματικότητα με παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ, μεγάλα έργα, καθεστώτα ενίσχυσης, προσέγγιση για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, κατάλογο των πόλεων που επιλέγονται για την επεξεργασία θεμάτων σχετικά με τις αστικές περιοχές, συνολικές επιχορηγήσεις, διαπεριφερειακή και διακρατική συνεργασία, αναφορά στη δυνατότητα χρηματοδότησης του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ να χρηματοδοτήσουν με συμπληρωματικό τρόπο και εντός ορίου 10% της κάθε προτεραιότητας ενός ΕΠ δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο ενίσχυσης άλλου Ταμείου κλπ).

Η **Ενότητα 4** του ΕΠ περιλαμβάνει τις Διατάξεις Εφαρμογής, **οι οποίες θα διαμορφωθούν από το ΥΠΟΙΟ και θα αποσταλούν στις ΟΣΠ** για να ενσωματωθούν ως έχουν στα Επιχειρησιακά Προγράμματα που θα υποβληθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Οι Διατάξεις Εφαρμογής καλύπτουν τις απαιτήσεις του Άρθρου 37, §1, σημείο (ζ) του Γενικού Κανονισμού και περιλαμβάνουν:

- i) τον ορισμό όλων των αρχών και φορέων (Διαχειριστική Αρχή, Αρχή Πιστοποίησης, Αρχή Ελέγχου, Ενδιάμεσοι φορείς κλπ),
- ii) περιγραφή των συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης,

- iii) πληροφορίες για το φορέα που είναι αρμόδιος για την είσπραξη των πληρωμών που πραγματοποιούνται από την Επιτροπή καθώς και το φορέα ή τους φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους,
- iv) καθορισμό των διαδικασιών κινητοποίησης και κυκλοφορίας των χρηματοδοτικών ροών ώστε να εξασφαλίζεται η διαφάνειά τους,
- v) τα στοιχεία που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της δημοσιότητας και της πληροφόρησης σχετικά με το επιχειρησιακό πρόγραμμα
- vi) περιγραφή των διαδικασιών που συμφωνούνται μεταξύ της Επιτροπής και του Κράτους Μέλους για την ανταλλαγή ηλεκτρονικών δεδομένων με στόχο την τήρηση των απαιτήσεων πληρωμής, παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Η **Ενότητα 5** για τη χρηματοδότηση του ΕΠ αναπτύσσεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του σημείου ε), παράγραφος 1 του άρθρου 36 του Γενικού Κανονισμού, και με βάση τα υποδείγματα του σχεδίου του Εφαρμοστικού Κανονισμού.

Αναλυτικοί πίνακες, χάρτες και γραφήματα μπορούν να συνοδεύουν το ΕΠ ως Παράρτημα. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση και η στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση θα πρέπει να αποτελούν υποχρεωτικά συνοδευτικά έγγραφα του ΕΠ.

Επισημαίνεται ότι τα ΕΠ ως στρατηγικού και όχι διαχειριστικού χαρακτήρα κείμενα, δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τις 100 σελίδες. Η λεπτομερέστερη εξειδίκευσή τους δύναται να παρουσιάζεται σε εθνικής χρήσης Προγραμματικά Έγγραφα, μη υποχρεωτικού χαρακτήρα έναντι της ΕΕ.

Θα ακολουθήσει τεχνική οδηγία κατάρτισης (fiche) επί του θέματος.

5.1.3 Επιλέξιμες δράσεις ανά Ταμείο βάσει Κανονισμών

Για την κατάρτιση των ΕΠ είναι απαραίτητο να εξασφαλιστεί ότι οι προτεινόμενες δράσεις είναι συμβατές με τα οριζόμενα στους κανονισμούς για την επιλεξιμότητα δράσεων κάθε Ταμείου. Αναλυτικά:

Το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)** συνεισφέρει στη χρηματοδότηση των εξής παρεμβάσεων:

- α) παραγωγικές επενδύσεις που συμβάλλουν στη δημιουργία και τη διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, κυρίως μέσω άμεσης ενίσχυσης των επενδύσεων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ),
- β) επενδύσεις σε έργα υποδομής,
- γ) ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού μέσω μέτρων που υποστηρίζουν την περιφερειακή και την τοπική ανάπτυξη. Οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν την παροχή στήριξης και υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, ιδίως δε τις (ΜΜΕ), τη δημιουργία και ανάπτυξη χρηματοδοτικών μέσων, όπως επιχειρηματικά κεφάλαια, ταμεία δανειοδότησης και εγγυήσεων, ταμεία τοπικής ανάπτυξης, επιδοτήσεις επιτοκίου, δικτύωση, ταμεία συνεργασίας και ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ περιφερειών, πόλεων και συναφών κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών φορέων,
- δ) Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής

Ο Κανονισμός του **Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης** εξειδικεύει τις παρεμβάσεις αυτές ανά στόχο ως εξής:

- Το άρθρο 4 για τον στόχο σύγκλισης (στόχος 1),
- το άρθρο 5 για τον στόχο περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης (στόχος 2),
- το άρθρο 6 για τον στόχο ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία (στόχος 3),

ενώ ειδικές διατάξεις προβλέπονται για την αντιμετώπιση ιδιαίτερων εδαφικών χαρακτηριστικών όπως:

- το άρθρο 8 για την αειφόρο αστική ανάπτυξη,

- το άρθρο 9 για τις συμπληρωματικές δράσεις ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ ,
- και το άρθρο 10 για τις περιοχές με γεωγραφικά και φυσικά μειονεκτήματα .

Ειδικά για τις **περιφέρειες σταδιακής εισόδου (phasing in)** που υπάγονται στο στόχο 2, ο Κανονισμός του ΕΤΠΑ δίνει τη δυνατότητα επέκτασης των επιλέξιμων δράσεων στις ευρύτερες προτεραιότητες του στόχου σύγκλισης, **κατόπιν συμφωνίας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.**

Το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)** στο πλαίσιο των στόχων σύγκλισης και περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης στηρίζει δράσεις για τις ακόλουθες προτεραιότητες:

- Αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών
- Τόνωση της πρόσβασης στην απασχόληση και της διαρκούς ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας των ατόμων που αναζητούν εργασία και των ανενεργών ατόμων, την πρόληψη της ανεργίας, ιδίως της μακροχρόνιας ανεργίας και της ανεργίας των νέων, την ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής του γηράσκοντος εργατικού δυναμικού και την παράταση του επαγγελματικού βίου καθώς και την αύξηση της συμμετοχής παραμονής στην αγορά εργασίας,
- Ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης ατόμων με μειονεκτήματα με σκοπό την διατηρήσιμη ένταξη τους στην απασχόληση, καθώς και την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων στην αγορά εργασίας,
- Ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου,
- Προώθηση εταιρικών σχέσεων, συμφωνιών και πρωτοβουλιών μέσω της δικτύωσης των σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων, όπως οι κοινωνικοί εταίροι και οι ΜΚΟ, σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό και διακρατικό επίπεδο, ενόψει της κινητοποίησης για μεταρρυθμίσεις στους τομείς της απασχόλησης και της δυνατότητας ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας.

Επιπρόσθετα στις περιφέρειες του στόχου σύγκλισης – χωρών του ταμείου συνοχής στηρίζονται οι ακόλουθες προτεραιότητες:

- Επέκταση και βελτίωση της επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο,
- Ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διοικήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και, ανάλογα με την περίπτωση, των κοινωνικών εταίρων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, ως προς τις μεταρρυθμίσεις, βελτίωσης της νομοθεσίας και της άσκησης χρηστής διακυβέρνησης όσον αφορά την οικονομία, απασχόληση, εκπαίδευση, κοινωνία και περιβάλλον,
- Το ΕΚΤ μπορεί να στηρίζει την προώθηση και ενσωμάτωση καινοτόμων δραστηριοτήτων καθώς και διακρατικές και διαπεριφερειακές δράσεις, ιδίως μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, εμπειριών, αποτελεσμάτων και βέλτιστων πρακτικών και μέσω της ανάπτυξης συμπληρωματικών προσεγγίσεων και συντονισμένων ή κοινών δράσεων.

Αναλυτικότερη παρουσίαση των ενεργειών που προβλέπονται είναι στο άρθρο 3 του Κανονισμού ΕΚΤ.

Το **Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)** παρέχει συνδρομή για την ανάληψη δράσεων στους παρακάτω τομείς κατά τρόπο ισόρροπο και με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες για επενδύσεις και υποδομές:

- Διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, ιδίως έργα προτεραιότητας ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (απόφαση αριθ. 1692/96/ΕΕ)
- Περιβάλλον, που εμπίπτει στις προτεραιότητες που έχουν καθορισθεί για την κοινοτική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος στα πλαίσια της πολιτικής του προγράμματος δράσης για το περιβάλλον. Επίσης αφορά τομείς σχετικούς με την αειφόρο ανάπτυξη, οι οποίοι παρουσιάζουν σαφές όφελος για το περιβάλλον, όπως η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και στον τομέα των μεταφορών, εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων, οι τομείς των σιδηροδρόμων, της θαλάσσιας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας, των συστημάτων συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητάς τους, της διαχείρισης της οδικής, θαλάσσιας και εναέριας κυκλοφορίας, των καθαρών αστικών συγκοινωνιών και των μέσων μαζικής μεταφοράς.

5.1.4 Συμπληρωματικότητα και διαχωρισμός μεταξύ των δράσεων των Ταμείων με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ)

Σύμφωνα με τις «Αρχές της Κοινοτικής Συνδρομής», όπως αυτές περιγράφονται στο Γενικό Κανονισμό, αλλά και τους Κανονισμούς για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης και της Αλιείας, τα Κ-Μ θα πρέπει να διασφαλίσουν το συντονισμό μεταξύ της συνδρομής των Ταμείων (Ταμείου Συνοχής, ΕΤΠΑ, ΕΚΤ), του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ), ώστε να διασφαλίζεται η συνέργια και η επιθυμητή συμπληρωματικότητα μεταξύ των διαρθρωτικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης, αγροτικής ανάπτυξης και αλιείας. Η συμπληρωματικότητα και η συνοχή των δράσεων θα πρέπει να εξασφαλίζεται τόσο σε χωρικό επίπεδο (περιοχή παρέμβασης) όσο και σε τομεακό επίπεδο (τομέας παρέμβασης).

Σε αυτό το πλαίσιο i) στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) και στα Εθνικά Σχέδια Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας αντίστοιχα θα περιγράφονται «οι μηχανισμοί ή τα μέσα συντονισμού» μέσω των οποίων θα ορίζονται οι κατευθυντήριες αρχές ώστε να εξασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα μεταξύ των δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν από τα προαναφερθέντα Ταμεία ενώ ii) στα υπό κατάρτιση επιχειρησιακά προγράμματα θα αναφέρονται τα κριτήρια οριοθέτησης (διαχωρισμού) για τις πράξεις οι οποίες είναι επιλέξιμες και δυνάμει άλλου κοινοτικού μέσου στήριξης (ταμείου) και οι πληροφορίες όσον αφορά τη συμπληρωματικότητα των πράξεων που θα χρηματοδοτηθούν από τα διάφορα Ταμεία, όπου αυτό απαιτείται.

Για τις απαιτήσεις του συντονισμού συγκροτήθηκε «Συντονιστική Ομάδα Προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ» στο Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας & Οικονομικών.

Με στόχο την αποτελεσματική κάλυψη των αναγκών του συντονισμού, σε επίπεδο κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (τομεακών, περιφερειακών), η Ομάδα Συντονισμού θα συνεργασθεί με τους κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς χάραξης πολιτικής, μέσω των Συντονιστών των αντίστοιχων Ομάδων Σχεδιασμού Προγράμματος (ΟΣΠ), προκειμένου να καθορισθούν και να ενσωματωθούν στα Επιχειρησιακά Προγράμματα (σε αυτά που απαιτείται) τα κριτήρια διαχωρισμού ομοειδών πράξεων που είναι επιλέξιμες δυνάμει περισσότερων του ενός χρηματοδοτικού μέσου (π.χ. περιβαλλοντικές παρεμβάσεις δυνάμει του ΕΤΠΑ, του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΑ, παρεμβάσεις διαφοροποίησης της αγροτικής οικονομίας δυνάμει του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΠΑ κ.λ.π.). Επιπλέον, θα προτείνει στα αρμόδια όργανα λήψης αποφάσεων, τα μέσα εκείνα (είτε θεσμικά είτε τεχνικά) και τις διαδικασίες που απαιτούνται, προκειμένου τα Επιχειρησιακά Προγράμματα (είτε Τομεακά, είτε Περιφερειακά) να συμπεριλάβουν δράσεις, οι οποίες θα αλληλοσυμπληρώνονται και δεν θα επικαλύπτονται, ώστε να διασφαλισθεί με την υλοποίησή τους η επίτευξη των στόχων της Κοινοτικής Χρηματοδότησης.

5.1.5 Συμπληρωματική χρηματοδότηση εντός ορίου 10% δράσεων που εμπίπτουν στο πεδίο ενίσχυσης ΕΚΤ/ΕΤΠΑ

Σύμφωνα το άρθρο 34 παρ. 2 του Γενικού Κανονισμού «...Με την επιφύλαξη των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στους ειδικούς κανονισμούς των Ταμείων, το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ μπορούν να χρηματοδοτούν, κατά συμπληρωματικό τρόπο και εντός ορίου 10% του κάθε άξονα προτεραιότητας ενός ΕΠ, δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του άλλου Ταμείου, εφόσον απαιτούνται για την ικανοποιητική υλοποίηση της πράξης και συνδέονται άμεσα με αυτήν».

Η δυνατότητα αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί από τα Τομεακά και τα Περιφερειακά ΕΠ υπό την προϋπόθεση ότι αφορά τη χρηματοδότηση δράσεων συμπληρωματικών με τις υπόλοιπες δράσεις του Προγράμματος.

5.2 Ειδικές κατευθύνσεις

5.2.1 Διαμόρφωση προτεραιοτήτων ΕΠ

Κατά τη διαδικασία κατάρτισης των ΕΠ οι αρμόδιες αρχές σχεδιασμού θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους ότι το ΥΠΟΙΟ θα πρέπει να διασφαλίσει την τήρηση των δεσμεύσεων που τίθενται από το Γενικό Κανονισμό (άρθρο 9, παρ.2^α Γεν. Καν.) σύμφωνα με την οποία το 60% των δαπανών για το στόχο «Σύγκλιση» και το 75% των δαπανών για το στόχο «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» θα πρέπει να διατεθεί στις προτεραιότητες που εξυπηρετούν τη στρατηγική της Λισσαβόνας και τις Ενιαίες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση 2005-2008. Για το σκοπό αυτό, κατά το σχεδιασμό των ΕΠ, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να προσανατολιστούν προς την αντίστοιχη κατεύθυνση.

Η πολιτική αυτή δέσμευση συνεπάγεται αύξηση της εθνικής προσπάθειας προς την κατεύθυνση αυτή, σε μεγαλύτερο δε βαθμό για τις δύο ελληνικές περιφέρειες που για πρώτη φορά υπάγονται στο στόχο «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση». Οι εθνικοί ποσοτικοποιημένοι στόχοι που θα αναφέρονται στο ΕΣΠΑ θα επιβεβαιωθούν κατά την έγκριση των ΕΠ μέσω του αθροίσματος των πόρων που θα δεσμευτούν στις σχετικές κατηγορίες παρέμβασης (Πίνακας 10) για το σύνολο των ΕΠ. Με τον ίδιο τρόπο θα παρακολουθείται η πρόοδος υλοποίησης αυτών των στόχων σε ετήσια βάση.

Κατά τη διαμόρφωση των προτεραιοτήτων των ΕΠ και τη διάθεση των αντίστοιχων πόρων, πρέπει να ληφθεί υπόψη και η ενσωμάτωση των ακόλουθων παρεμβάσεων με τη δέσμευση των αντίστοιχων πόρων:

- I. Παρεμβάσεις που συνδέονται με ανελαστικές και συγκεκριμένες υποχρεώσεις της χώρας έναντι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ενσωμάτωση Οδηγιών, εφαρμογή δικαστικών αποφάσεων και επιβολή προστίμων π.χ. έργα Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων κλπ). Ειδικότερα για τον Τομέα του Περιβάλλοντος στο παράρτημα ΙΙΙ παρουσιάζονται οι ανελαστικές υποχρεώσεις της χώρας.
- ΙΙ. Συνεχιζόμενα έργα/δράσεις (έργα-γέφυρες) που η εκτέλεσή τους καλύπτεται από δύο προγραμματικές περιόδους, σύμφωνα με την επικείμενη αναθεώρηση του ΚΠΣ 2000-2006 και των ΕΠ.
- ΙΙΙ. Παρεμβάσεις για τις οποίες οι αναγκαίες μελέτες προετοιμασίας - ωρίμανσης χρηματοδοτούνται από το Γ' ΚΠΣ.

5.2.2 Εσωτερική διάρθρωση των ΕΠ σε άξονες προτεραιότητας

Κάθε ΕΠ θα πρέπει να διαρθρώνεται σε ένα περιορισμένο αριθμό Αξόνων Προτεραιότητας. Οι άξονες προτεραιότητας θα αντιστοιχίζονται με τους γενικούς στόχους του ΕΠ και με τους στόχους και προτεραιότητες που διατυπώνονται στους αντίστοιχους Κανονισμούς των Ταμείων.

Με βάση τις έως τώρα οδηγίες, η εσωτερική διάρθρωση των ΕΠ σε άξονες προτεραιότητας προκύπτει ως εξής:

1. Τα τομεακά ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ διαρθρώνονται σε άξονες μόνο με θεματικά κριτήρια και όχι χωρικά.
2. Τα ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» και «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής θα έχουν διακριτούς θεματικούς άξονες προτεραιότητας για κάθε Ταμείο.

3. Το Τομεακό ΕΠ που συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ θα έχει θεματικούς άξονες που θα αφορούν τον αμιγή στόχο σύγκλισης και θα επαναλαμβάνονται πέντε φορές για τις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης¹⁵, ως εξής:

Άξονας Προτεραιότητας Α1 - 8 Περιφέρειες αμιγούς στόχου σύγκλισης

Άξονας Προτεραιότητας Α2 - Περιφέρεια Κεντ. Μακεδονίας (Στόχος σύγκλισης - Phasing out)

Άξονας Προτεραιότητας Α3 - Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (Στόχος σύγκλισης - Phasing out)

Άξονας Προτεραιότητας Α4 - Περιφέρεια Αττικής (Στόχος σύγκλισης - Phasing out)

Άξονας Προτεραιότητας Α5- Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Στόχος 2 - Phasing in)

Άξονας Προτεραιότητας Α6 - Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (Στόχος 2 - Phasing in)

Άξονας Προτεραιότητας Β .....

Για παράδειγμα ο συνολικός προϋπολογισμός των θεματικών αξόνων για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας θα πρέπει να αθροίζει στο ποσό των 93 εκ. € και της Κεντρικής Μακεδονίας στο ποσό των 669 εκ. € (βλ. Πίνακα 4).

4. Τα ΠΕΠ θα έχουν θεματικούς άξονες προτεραιότητας, πολλαπλασιασμένους με το πλήθος των περιφερειών που καλύπτουν. Για να αποφευχθεί μεγάλος αριθμός αξόνων και οι συνεπακόλουθες διαχειριστικές δυσκολίες, προτείνεται η ακόλουθη θεματική διάρθρωση αξόνων στα ΠΕΠ:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας (x3)

Άξονας Προτεραιότητας 2: Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα (x3)

Άξονας Προτεραιότητας 3: Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής (x3)

Άξονας Προτεραιότητας 4: Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής (x3)

Αναφορικά με τις δράσεις Τεχνικής Υποστήριξης Εφαρμογής (πρώην Τεχνικής Βοήθειας), αυτές θα χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΠ «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής» αλλά και στο πλαίσιο κάθε ΕΠ. Το ύψος της κοινοτικής συνδρομής για αυτές τις δράσεις σε κάθε ΕΠ δεν μπορεί να υπερβαίνει το 2% της συνολικής Κοινοτικής συνδρομής του ΕΠ.

Το νέο ΕΠ «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής» δεν θα χρηματοδοτεί δράσεις στις πέντε περιφέρειες μεταβατικής στήριξης. Τέτοιες δράσεις στις περιφέρειες phasing in θα χρηματοδοτηθούν από αμιγώς εθνικούς πόρους. Αναλυτικότερες οδηγίες για τις δράσεις Τεχνικής Υποστήριξης Εφαρμογής θα αποσταλούν σε ξεχωριστή τεχνική οδηγία κατάρτισης (fiche).

5.2.3 Χρηματοδοτικό σχήμα ΕΠ

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Γενικό και τον Εφαρμοστικό Κανονισμό, κάθε ΕΠ θα περιλαμβάνει δύο χρηματοδοτικούς πίνακες, που παρουσιάζονται στο παράρτημα (Πίνακας 11 και Πίνακας 12). Αφετηρία για την κατάρτιση των πινάκων αποτελεί η κοινοτική συνδρομή ανά ΕΠ (Πίνακας 3 και Πίνακας 4, Κεφ. 4.2.2).

Για την συμπλήρωση του Πίνακα 11, που περιλαμβάνει την ετήσια κατανομή της κοινοτικής συνδρομής, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα παρακάτω:

- Οι ετήσιες πιστώσεις αποτυπώνονται ανά Ταμείο σε επίπεδο Προγράμματος.
- Οι ετήσιες πιστώσεις αποτυπώνονται ξεχωριστά για τις περιφέρειες αμιγούς στόχου σύγκλισης και για τις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης. Πρακτικά, αυτή η διάκριση αφορά τα ΠΕΠ «Μακεδονία -Θράκη», «Ήπειρος -Θεσσαλία- Στερεά Ελλάδα» και «Κρήτη και Νήσοι Αιγαίου» καθώς και το ΕΠ «Ανθρώπινοι Πόροι», τα οποία θα περιλαμβάνουν τριπλή διάκριση, δεδομένου ότι καλύπτουν και τους τρεις τύπους περιφερειών.

¹⁵ Σε επόμενη φάση, και σε συνεννόηση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα εξεταστεί το ενδεχόμενο σύμπτυξης των αξόνων προτεραιότητας που αφορούν στην ίδια κατηγορία περιφερειών (αμιγής στόχος σύγκλισης, phasing out, phasing in).

- Η κοινοτική συνδρομή για τον Αμιγή Στόχο Σύγκλισης κατανέμεται ισομερώς στα έτη 2007 έως 2013 (
- Πίνακας 1, Κεφάλαιο 3).
- Η κοινοτική συνδρομή για τις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης (Phasing out-phasing in) αποκλιμακώνεται στα έτη 2007 έως 2013 (
- Πίνακας 1, Κεφάλαιο 3), βάσει ειδικού προφίλ ανά τύπο περιφέρειας. Έτσι, η ετήσια κατανομή του συνολικού phasing out ή /και phasing in ποσού του κάθε ΕΠ, θα προκύψει πολλαπλασιάζοντας αυτό το ποσό με το ποσοστό κάθε έτους, βάσει του παρακάτω πίνακα (αφορά τα 4 ΕΠ που προαναφέρθηκαν).

Πίνακας 8 – Προφίλ κατανομής στις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΔΟΥ
Phasing out (Αττική, Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία)	17,6%	16,5%	15,4%	14,3%	13,2%	12,0%	11,0%	100%
Phasing in (Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο)	35,3%	27,2%	18,9%	10,8%	2,6%	2,6%	2,6%	100%

Ο Πίνακας 12 αποτελεί το χρηματοδοτικό σχήμα του ΕΠ ανά άξονα προτεραιότητας (κοινοτική συνδρομή – εθνική συμμετοχή - ιδιωτική συμμετοχή).

Για τον προσδιορισμό των ποσοστών χρηματοδότησης που θα χρησιμοποιηθούν κατά την κατάρτιση του χρηματοδοτικού σχήματος του κάθε άξονα, αλλά και για τη χρονική τους κατανομή, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη μία σειρά παραμέτρων και κυρίως :

- Το ποσοστό συγχρηματοδότησης (%) είναι το κλάσμα της κοινοτικής συνδρομής προς το σύνολο της δημόσιας δαπάνης (άθροισμα κοινοτικής συνδρομής και εθνικής συμμετοχής).
- Κατά κανόνα, το ποσοστό συγχρηματοδότησης σε επίπεδο ΕΠ είναι το 85% της συνολικής δημόσιας δαπάνης, ενώ μπορεί να διαφοροποιείται ανά άξονα προτεραιότητας.
- Το ποσοστό αυτό μειώνεται σε άξονες που χρηματοδοτούν έργα που δημιουργούν έσοδα. Η μείωση του ποσοστού είναι ανάλογη του ποσοστού των αναμενομένων εσόδων σε σχέση με το κόστος. Αν και οι λεπτομερείς οδηγίες για τα έργα που δημιουργούν έσοδα δεν έχουν στην παρούσα φάση οριστικοποιηθεί, δίνεται ένα παράδειγμα που περιγράφει τη γενική φιλοσοφία της μεθοδολογίας.

Π.χ. Άξονας «Προσπελασιμότητα»: Τα έργα του άξονα έχουν παρούσα αξία αναμενομένων εσόδων το 20% του κόστους τους. Κατά συνέπεια το ποσοστό κοινοτικής συμμετοχής θα πρέπει να μειωθεί κατά 20% δηλαδή $0,85 * (1-0,20)=0,68$. Εάν τα έσοδα προβλέπονται στο 30%, το ποσοστό διαμορφώνεται στο $0,85 * (1-0,30)=0,595$.

- Κατ' εξαίρεση στις περιφέρειες του Στόχου «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» (phasing in) το ποσοστό συγχρηματοδότησης, ως μέσο ποσοστό των σχετικών αξόνων, μειώνεται προκειμένου να αντισταθμιστεί η μείωση της κοινοτικής συμμετοχής ως απόλυτο μέγεθος. Για τις περιφέρειες αυτές το ανώτατο ποσοστό θα είναι 50% και το ελάχιστο στο 30%.
- Επιπλέον, ενώ για τις περιφέρειες αμιγούς στόχου σύγκλισης και phasing out η συνολική δημόσια δαπάνη θα ακολουθεί το προφίλ της Κοινοτικής συνδρομής (σταθερό ποσοστό συγχρηματοδότησης στη διάρκεια των ετών 2007-2013), κατ' εξαίρεση για τις περιφέρειες phasing in μπορεί να εξεταστεί η δυνατότητα μειούμενου ποσοστού συγχρηματοδότησης, προκειμένου να εξομαλυνθεί η ραγδαία απομείωση της Κοινοτικής συνδρομής.

Επιπλέον των Πινάκων που παρατίθενται στο Παράρτημα ΙΙ (Πίνακας 11 και Πίνακας 12) και προκειμένου να εξασφαλισθεί μια ισόρροπη περιφερειακή κατανομή πόρων, θα πρέπει στα τομεακά ΕΠ να δίνεται αναλυτική κατανομή της δημόσιας δαπάνης (ΔΔ) ανά άξονα προτεραιότητας και περιφέρεια, σύμφωνα με το παρακάτω υπόδειγμα (

Πίνακας 9):

Πίνακας 9 - Αναλυτική κατανομή δημόσιας δαπάνης ανά άξονα προτεραιότητας

ΤΟΜΕΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:													
	ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ												
	ΚΕΝΤ. ΜΑΚΕΔ.	ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔ.	ΑΜΘ	ΘΕΣΣΑ ΛΙΑΣ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΣΤΕΡ. ΕΛΛΑΔ.	ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑ	ΠΕΛΟΠ.	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΚΡΗΤΗ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ
ΑΞΟΝΑΣ 1													
ΑΞΟΝΑΣ 2													
.....													
ΑΞΟΝΑΣ N													
ΣΥΝΟΛΟ													

5.3 Λοιπά θέματα

5.3.1 Χρηματοδότηση από ΕΤΕπ και Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων / άλλα χρηματοδοτικά μέσα

Κατά το σχεδιασμό των ΕΠ, υπάρχει η δυνατότητα υποστήριξης από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, κυρίως σε ό,τι αφορά σε μεγάλα έργα, συμβάσεις παραχώρησης, ΣΔΙΤ (βλ. άρθρο 36 του Γενικού Κανονισμού). Η σχετική διαδικασία θα συντονίζεται από το ΥΠΟΙΟ.

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχεδιάζει τη δημιουργία δύο χρηματοδοτικών μέσων για την καλύτερη κινητοποίηση πόρων στους τομείς της αστικής ανάπτυξης και της ανάπτυξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Πρόκειται για τα Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (Jessica) και Joint European Resources for Micro to Medium Size Enterprises (Jeremie).

Τα δύο νέα μέσα θα λειτουργήσουν με την παράλληλη κατάθεση πόρων σε κοινό ταμείο από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, το ΕΤΠΑ και άλλες χρηματοδοτικές πηγές, και τη χρησιμοποίησή τους για την εκχώρηση δανείων, εγγυήσεων, ή συμμετοχής σε επενδυτικά σχήματα για την υλοποίηση δράσεων αστικής ανάπτυξης ή δημιουργία νέων εταιρειών, ιδιαίτερα σε τομείς σχετιζόμενους με τη στρατηγική της Λισσαβόνας.

Η πρωτοβουλία Jessica βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο και δεν έχει ξεκινήσει η διαβούλευση. Όσον αφορά στο Jeremie, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων θα εκπονήσουν την περίοδο 2006-2007 εκτεταμένη μελέτη αποτύπωσης των αναγκών σε κάθε χώρα. Ο σχετικός συντονισμός για την Ελλάδα θα γίνει από το ΥΠΟΙΟ το οποίο θα ενημερώσει τις ΟΣΠ μόλις υπάρχουν εξελίξεις για τα δύο νέα αυτά εργαλεία.

5.3.2 Κρατικές ενισχύσεις

Την παρούσα χρονική περίοδο, οι υπηρεσίες της ΕΕ σε συνεργασία με τα Κράτη-Μέλη βρίσκονται σε διαδικασία αναπροσαρμογής του κανονιστικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις,

συμπεριλαμβανομένων και των απαλλακτικών κανονισμών για την περίοδο 2007-2013. Στο πλαίσιο αυτό έχουν ήδη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ οι Κατευθυντήριες Γραμμές Περιφερειακών Ενισχύσεων (ΚΓΠΕ) για την περίοδο 2007-2013, στις οποίες ορίζονται μεταξύ άλλων τα ανώτατα όρια ένταξης ενισχύσεων σε επίπεδο περιφέρειας (NUTS II) και προτείνονται νέα εργαλεία ενίσχυσης (π.χ. ενίσχυση της ίδρυσης νέων μικρών επιχειρήσεων).

Σε συνέχεια των ΚΓΠΕ και στο προσεχές χρονικό διάστημα τα ΚΜ υποχρεούνται να υποβάλλουν στις υπηρεσίες της ΕΕ προς έγκριση τον χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων, ο οποίος θα αποτυπώνει τα όρια ένταξης ενισχύσεων κάθε Κ-Μ για ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα.

Παράλληλα, την παρούσα χρονική περίοδο βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία διαπραγμάτευσης μεταξύ της ΕΕ και των Κ-Μ προκειμένου στην αρχή του 2007 να εφαρμοστεί ο νέος διευρυμένος απαλλακτικός κανονισμός για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα καθώς και ο νέος κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

Τέλος, σημειώνεται ότι κατά την επόμενη προγραμματική περίοδο η Ε.Ε. προσανατολίζεται στην ανάπτυξη και εφαρμογή και νέων εργαλείων – μορφών ενισχύσεων για τις επιχειρήσεις με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων.

Σε συνέχεια των ανωτέρω και ανάλογα με το θέμα, θα συνταχθούν οδηγίες και διευκρινίσεις από το ΥΠΟΙΟ σχετικά με το Κανονιστικό Πλαίσιο Κρατικών Ενισχύσεων της Ε.Ε. για την επόμενη περίοδο.

5.4 Επιχειρησιακά προγράμματα Στόχου 3 (Ευρωπαϊκή χωρική συνεργασία)

Ο διάλογος, σε επίπεδο ΕΕ, για την οριστικοποίηση και κατάρτιση των σχετικών Προγραμμάτων και των επιλέξιμων περιφερειών ανά Πρόγραμμα βρίσκεται σε εξέλιξη.

Παρακάτω αναφέρονται κάποιες γενικές πληροφορίες για τη χωρική συνεργασία όπως έχουν προκύψει από τη μέχρι σήμερα διαπραγμάτευση του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργείου Εξωτερικών με τα υπόλοιπα Κ-Μ και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθώς και από τα αντίστοιχα άρθρα των Κανονισμών των Ταμείων. Με την οριστικοποίηση των διαπραγματεύσεων θα ακολουθήσει εμπειρισιακή πληροφόρηση σχετικά με τα Προγράμματα και τις επιλέξιμες περιφέρειες ανά τύπο συνεργασίας και Προγράμματος.

Η προετοιμασία και εφαρμογή των Προγραμμάτων του στόχου 3 αποτελεί μια ξεχωριστή διαδικασία λόγω και της ιδιαίτερης φύσης της χωρικής συνεργασίας αλλά και των ειδικών κανόνων που διέπουν τα Προγράμματα αυτά. Οι Κανονισμοί που αφορούν την κατάρτιση, εφαρμογή και διαχείριση των Προγραμμάτων αυτών είναι: ο Γενικός κανονισμός, ο κανονισμός θέσπισης των κανόνων εφαρμογής, οι κανονισμοί του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ, οι κανονισμοί του ΕΝΠΙ και ΙΡΑ και ο κανονισμός για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ομίλου Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΟΕΣ).

Για τους σκοπούς της διασυνοριακής συνεργασίας, επιλέξιμες για χρηματοδότηση είναι οι περιφέρειες NUTS III της Κοινότητας κατά μήκος των εσωτερικών και ορισμένων εξωτερικών χερσαίων συνόρων και όλες οι περιφέρειες NUTS III της Κοινότητας κατά μήκος των θαλάσσιων συνόρων που χωρίζονται, κατά κανόνα, από μέγιστη απόσταση 150 χιλιομέτρων, λαμβανομένων υπόψη των ενδεχόμενων προσαρμογών που απαιτούνται για να εξασφαλιστεί η συνέπεια και η συνέχεια της δράσης συνεργασίας. Για τις διασυνοριακές και διακρατικές συνεργασίες η Επιτροπή θα συντάξει τον κατάλογο των επιλέξιμων περιφερειών μετά την έγκριση των Κανονισμών των Ταμείων ενώ για τη διαπεριφερειακή συνεργασία και των δικτύων συνεργασίας και της ανταλλαγής εμπειρίας, επιλέξιμη είναι ολόκληρη η επικράτεια της Κοινότητας.

Ο στόχος της ευρωπαϊκής χωρικής συνεργασίας για την Ελλάδα θα υλοποιηθεί μέσω των παρακάτω Προγραμμάτων:

- Διασυνοριακά Προγράμματα
  - ✓ Ελλάδα – Βουλγαρία
  - ✓ Ελλάδα – Τουρκία
  - ✓ Ελλάδα – Αλβανία
  - ✓ Ελλάδα – πΓΔΜ

- ✓ Ελλάδα – Κύπρος
- ✓ Ελλάδα – Ιταλία
- Διακρατικά Προγράμματα
  - ✓ Νοτιοανατολικός χώρος (South East European Space - SEES). Οι χώρες που συμμετέχουν από τα Κ-Μ είναι οι Ελλάδα, Ιταλία, Αυστρία, Ουγγαρία, Σλοβακία, Σλοβενία, Βουλγαρία, Ρουμανία ενώ από τα μη Κ-Μ οι ηΓΔΜ, Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Σερβία-Μαυροβούνιο, Κροατία και ενδεχομένως η Μολδαβία.
  - ✓ Μεσογειακός χώρος (Mediterranean space). Οι χώρες που συμμετέχουν από τα Κ-Μ είναι οι Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο (Γιβραλτάρ), Σλοβενία, Κύπρος, Μάλτα ενώ από τις Τρίτες Χώρες το Μαρόκο, Αλγερία, Τυνησία.
- Διαπεριφερειακά Προγράμματα
- Προγράμματα Γειτνίασης σε διασυνοριακό και διακρατικό επίπεδο μέσω των χρηματοδοτικών μέσων ΕΝΠΙ (Μέσο Γειτνίασης) και IPA (προενταξιακό μέσο). Τα Προγράμματα που θα μπορούσε να συμμετέχει η Ελλάδα είναι το Πρόγραμμα της Μεσογείου και το Πρόγραμμα της Μαύρης Θάλασσας. Οι χώρες που συμμετέχουν θα διευκρινιστούν σε επόμενη φάση.

Επισημαίνεται ότι τα Προγράμματα ενδέχεται να εμπλουτιστούν μετά την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων.

6. ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠ

6.1 Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση

Η Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ορισμένων Σχεδίων και Προγραμμάτων (Οδηγία 2001/42) θα εφαρμοστεί κατά την κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, Τομεακών και Περιφερειακών της προγραμματικής περιόδου 2007 – 2013.

Η Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αποτελεί ένα εργαλείο βελτίωσης των ΕΠ με την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στην κατάρτιση τους.

Κύριοι στόχοι της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων είναι:

- ✓ να προσδώσει προστιθέμενη αξία στον αναπτυξιακό προγραμματισμό,
- ✓ να εξετάσει τη στρατηγική και τις εκροές του,
- ✓ να προτείνει διορθώσεις και εναλλακτικές λύσεις με γνώμονα την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών κινδύνων και επιπτώσεων αλλά και τη μεγιστοποίηση των περιβαλλοντικών οφελών από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις.

Κατά συνέπεια επιδίωξη της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων είναι η αναγνώριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προτάσεων που περιέχονται στο Προγραμματικό κείμενο, η συστηματική θεώρησή τους σε στρατηγικό επίπεδο και τέλος η ανάδειξη της βέλτιστης επιλογής ανάμεσα στις προτεινόμενες εναλλακτικές λύσεις υπογραμμίζοντας τους λόγους επιλογής μιας συγκεκριμένης λύσης.

Τα βασικά στοιχεία της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων είναι η εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) και η διαδικασία της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ).

Η εκπόνηση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) και η διαδικασία της ΣΠΕ θα γίνει παράλληλα με την κατάρτιση των Προγραμμάτων, αφού πρώτα οριστεί το πεδίο Εφαρμογής (Screening) της Οδηγίας (δηλαδή θα προσδιοριστούν τα Επιχειρησιακά Προγράμματα που απαιτείται να υποβληθούν στην Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων) με τη χρήση κατάλληλων κριτηρίων. Η Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων θα αποτελεί μια «ανεξάρτητη, παράλληλη και συμπληρωματική» διαδικασία με την κατάρτιση του ΕΠ και την εκ των προτέρων αξιολόγηση.

Η ΣΜΠΕ είναι μια αυτόνομη περιβαλλοντική μελέτη, η οποία στη συνέχεια μαζί με το σχέδιο του Προγραμματικού κειμένου θα τεθεί στη διάθεση των αρμόδιων υπηρεσιών και του κοινού για διαβούλευση.

Τα συμπεράσματα που θα προκύψουν από τη διαδικασία της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, θα ενσωματωθούν στα Προγράμματα και θα προετοιμαστεί ένα συνοδευτικό κείμενο με αιτιολογημένες θέσεις σχετικά με τη θεώρηση των αποτελεσμάτων της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης κατά την κατάρτιση των ΕΠ καθώς και με την ενσωμάτωση των συμπερασμάτων στο προγραμματικό κείμενο.

Ειδικότερες οδηγίες και κατευθύνσεις για τη διεξαγωγή της Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων θα αποσταλούν με τη μορφή Εγκυκλίου που θα διαμορφωθεί από το ΥΠΟΙΟ σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ.

6.2 Ex ante αξιολόγηση

Για τα ΕΠ της περιόδου 2007-2013 ο νέος Γενικός Κανονισμός (άρθρο 46) προβλέπει την οργάνωση και εκπόνηση της εκ των προτέρων αξιολόγησής τους, η οποία θα πρέπει να συνοδεύει τα προγράμματα αυτά κατά την υποβολή τους στην Ε.Ε. Οι Αρχές που έχουν την ευθύνη για την κατάρτιση των ΕΠ θα οργανώσουν την εκ των προτέρων αξιολόγηση την οποία θα αναθέσουν σε ανεξάρτητο Σύμβουλο Αξιολόγησης. Η εκ των προτέρων αξιολόγηση θα εκπονηθεί παράλληλα με το ΕΠ και θα περιλαμβάνει την αξιολόγηση της κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης και των προσδιορισθέντων αναγκών, την αξιολόγηση της συνέπειας της στρατηγικής, την εξέταση της

συνεκτικότητας της στρατηγικής με τις περιφερειακές και εθνικές πολιτικές και τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθύνσεις, την αξιολόγηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και επιπτώσεων και την εξέταση των προτεινομένων συστημάτων/ διαδικασιών εφαρμογής.

Για τη διεξαγωγή της εκ των προτέρων αξιολόγησης των ΕΠ το ΥΠΟΙΟ θα αποστείλει εγκύκλιο η οποία θα περιγράφει το γενικό πλαίσιο, τις βασικές κατευθύνσεις, καθώς και τις διαδικασίες ανάθεσης, οργάνωσης και διαχείρισής της.

7. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Η συνεργασία των φορέων χάραξης πολιτικής (Υπουργεία / Περιφέρειες) στην κατάρτιση των ΕΠ γίνεται μέσω των Ομάδων Σχεδιασμού Προγραμμάτων (ΟΣΠ) ή άλλων αρμοδίων οργάνων που θα οριστούν από το φορέα.

Για κάθε ΕΠ ορίζεται ένα **άτυπο συντονιστικό όργανο** το οποίο θα είναι υπεύθυνο για τη διεξαγωγή της διαβούλευσης για την κατάρτιση του ΕΠ. Στη διαβούλευση αυτή συμμετέχουν εκπρόσωποι των φορέων που οι αρμοδιότητές τους σχετίζονται άμεσα με το περιεχόμενο (δράσεις) του ΕΠ.

Για την αποφυγή πιθανών αλληλοεπικαλύψεων και την επίτευξη αποτελεσματικότερης στοχοθέτησης είναι απαραίτητη η συμμετοχή των εκπροσώπων των Υπουργείων στις συνεδριάσεις του συντονιστικού οργάνου των ΠΕΠ και αντιστρόφως. Για τον ίδιο λόγο είναι σκόπιμη και η συμμετοχή εκπροσώπων του ΥΠΟΙΟ κατά την κατάρτιση των ΕΠ. Το συντονιστικό όργανο και οι συμμετέχοντες στη διαδικασία αυτή αποτυπώνονται στο Παράρτημα IV.

Η σύνθεση / συγγραφή του τελικού κειμένου του κάθε ΕΠ θα γίνει:

- Για τα τομεακά ΕΠ από το συντονιστικό όργανο όπως αποτυπώνεται στο Παράρτημα IV.
- Για τα ΠΕΠ από συντονιστικό όργανο που απαρτίζεται από τους Γενικούς Γραμματείς (με προεδρεύοντα το Γενικό Γραμματέα της μεγαλύτερης πληθυσμιακά Περιφέρειας). Το συντονιστικό όργανο υποστηρίζεται από μέλη των ΟΣΠ των Περιφερειών που θα αποτελέσουν το ΠΕΠ.

Την ευθύνη για τη διαβούλευση του ΕΠ με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή την έχει το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών με τη συνεργασία του φορέα σχεδιασμού / διαχείρισης του ΕΠ.

Η διαδικασία κατάρτισης, τελικής έγκρισης και αποστολής του ΕΠ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτυπώνεται για την περίπτωση ενός τομεακού και ενός περιφερειακού ΕΠ στα διαγράμματα 1 και 2 αντίστοιχα στο Παράρτημα VI.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι – ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΔΙΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΕΦΑΡΜΟΣΤΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ/ΚΩΔΙΚΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

Ο Πίνακας 10 απεικονίζει την κωδικοποίηση των κατηγοριών παρέμβασης του σχεδίου Εφαρμοστικού Κανονισμού (Table 1: Codes for the priority theme dimension) και αποτελεί το εργαλείο για τον υπολογισμό των πόρων που κατευθύνονται σε δράσεις που εξυπηρετούν τη ΣΤΛ (earmarking).

Οι κωδικοί σε μωβ φόντο αντιστοιχούν σε παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη ΣΤΛ, τόσο στο πλαίσιο του στόχου «σύγκλιση» όσο και του στόχου «περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση». Επιπλέον των μωβ κωδικών για το στόχο «σύγκλισης» και τις περιφέρειες phasing in συνυπολογίζονται και οι κωδικοί σε πράσινο φόντο. Για την Ελλάδα αυτό πρακτικά συνεπάγεται ότι το σύνολο των έγχρωμων κωδικών προσμετρώνται στον υπολογισμό των πόρων που κατευθύνονται σε δράσεις που συμβάλλουν στη ΣΤΛ, με την παραδοχή ότι στις περιφέρειες phasing in θα υλοποιηθούν και δράσεις στόχου «σύγκλισης» (βλ. κεφ. 5.1.3).

Πίνακας 10 – Κατηγορίες παρέμβασης του σχεδίου Εφαρμοστικού Κανονισμού (ανεπίσημη μετάφραση του ΥΠΟΙΟ)

(μωβ φόντο: στόχοι «σύγκλισης» και «περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και απασχόλησης», πράσινο φόντο: στόχος «σύγκλισης» και phasing in)

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΕΠ	
		ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚ. € (ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ)	
		ΣΤΟΧΟΣ 1	ΣΤΟΧΟΣ 2
	Έρευνα και τεχνολογική Ανάπτυξη (R&TD), καινοτομία και επιχειρηματικότητα.		
01	Δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης σε Κέντρα ερευνών.		
02	Υποδομή έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (συμπεριλαμβανοντας υλικό εξοπλισμό, τεχνολογική εγκατάσταση και δίκτυα υπολογιστών υψηλής ταχύτητας που συνδέουν κέντρα ερευνών) και κέντρα αναγνωρισμένου κύρους σε εξειδικευμένη τεχνολογία.		
03	Μεταφορά τεχνογνωσίας και βελτιώσεις στα δίκτυα συνεργασίας που συνδέουν μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με πανεπιστήμια, εγκαταστάσεις ανωτέρας/ ανωτάτης εκπαίδευσης όλων των ειδών, περιφερειακές αρχές, ερευνητικά κέντρα και επιστημονικούς και τεχνολογικούς πόλους (επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα, πόλοι τεχνολογίας κ.λ.π.)		
04	Συνδρομή στην έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη ειδικά σε ΜΜΕ (συμπεριλαμβανοντας πρόσβαση σε υπηρεσίες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης στα ερευνητικά κέντρα)		
05	Προηγμένες υποστηρικτικές υπηρεσίες για επιχειρήσεις και ομάδες επιχειρήσεων		
06	Ενίσχυση στις ΜΜΕ για την προώθηση σχεδίων βιώσιμης παραγωγής (εισαγωγή αποτελεσματικών συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, υιοθέτηση και χρήση τεχνολογιών για την καταπολέμηση της ρύπανσης, ενσωμάτωση μη ρυπογόνων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις)		
07	Επενδύσεις σε επιχειρήσεις που συνδέονται άμεσα με έρευνα και καινοτομία (καινοτόμες τεχνολογίες, ίδρυση νέων επιχειρήσεων από πανεπιστήμια, υπάρχοντα κέντρα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και επιχειρήσεις κ.λ.π.)		
08	Άλλες επενδύσεις σε επιχειρήσεις		
09	Άλλα μέτρα για την προώθηση έρευνας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας		
	Κοινωνία της πληροφορίας		
10	Υποδομή τηλεπικοινωνιών (συμπεριλαμβανομένων των ευρυζωνικών δικτύων)		
11	Τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών (πρόσβαση, ασφάλεια, δυνατότητα λειτουργικής εναλλαγής συστημάτων, πρόληψη κινδύνου, έρευνα, καινοτομία, ηλεκτρονικό περιεχόμενο κ.λ.π.)		
12	Τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών (TEN-ICT)		
13	Υπηρεσίες και εφαρμογές για τον πολίτη (ηλεκτρονική υγεία, ηλεκτρονική διακυβέρνηση ηλεκτρονική εκμάθηση, ηλεκτρονική ενσωμάτωση , κ.λ.π.)		
14	Υπηρεσίες και εφαρμογές για ΜΜΕ (ηλεκτρονικό εμπόριο, εκπαίδευση και κατάρτιση, δικτύωση κ.λ.π.)		
15	Άλλα μέτρα για την πρόσβαση των ΜΜΕ σε τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών και στην αποτελεσματική χρήση τους.		
	Μεταφορές		
16	Σιδηρόδρομοι		
17	Σιδηρόδρομοι (TEN-T)		
18	Κινητός σιδηροδρομικός εξοπλισμός		
19	Κινητός σιδηροδρομικός εξοπλισμός (TEN-T)		

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΕΠ	
		ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚ. € (ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ)	
		ΣΤΟΧΟΣ 1	ΣΤΟΧΟΣ 2
20	Αυτοκινητόδρομοι		
21	Αυτοκινητόδρομοι (TEN-T)		
22	Εθνικές οδοί		
23	Περιφερειακές/τοπικές οδοί		
24	Ποδηλατόδρομοι		
25	Αστικές μεταφορές		
26	Πολύτροπες μεταφορές.		
27	Πολύτροπες μεταφορές (TEN-T)		
28	Έξυπνα Μεταφορικά συστήματα.		
29	Αερολιμένες		
30	Λιμένες		
31	Επίγειες θαλάσσιες οδοί (περιφερειακές και τοπικές)		
32	Επίγειες θαλάσσιες οδοί (TEN-T)		
	Ενέργεια		
33	Ηλεκτρισμός		
34	Ηλεκτρισμός (TEN-E)		
35	Φυσικό αέριο		
36	Φυσικό αέριο (TEN-E)		
37	Πετρελαϊκά προϊόντα		
38	Πετρελαϊκά προϊόντα (TEN-E)		
39	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: άνεμος		
40	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: ηλιακή		
41	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: βιομάζα		
42	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: υδροηλεκτρική, γεωθερμική και άλλες		
43	Ενεργειακή αποδοτικότητα, αναγέννηση, διαχείριση ενέργειας		
	Περιβαλλοντική προστασία και πρόληψη κινδύνων		
44	Διαχείριση οικιακών και βιομηχανικών αποβλήτων		
45	Διαχείριση και διανομή ύδατος (πόσιμο νερό)		

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΕΠ	
		ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚ. € (ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ)	
		ΣΤΟΧΟΣ 1	ΣΤΟΧΟΣ 2
46	Επεξεργασία υδάτων (λύματα)		
47	Ποιότητα αέρα		
48	Ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος ρύπανσης.		
49	Προσαρμογή στις κλιματικές αλλαγές και μείωση των επιπτώσεων.		
50	Αποκατάσταση βιομηχανικών χώρων και μολυσμένης γης.		
51	Πρώθηση βιοποικιλότητας και φυσικής προστασίας (συμπεριλαμβάνοντας τις περιοχές Natura 2000)		
52	Πρώθηση καθαρών αστικών μεταφορών		
53	Πρόληψη κινδύνων (συμπεριλαμβάνοντας την επεξεργασία και εφαρμογή σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και διαχείριση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων)		
54	Άλλα μέτρα για την διατήρηση της κατάστασης περιβάλλοντος και την πρόληψη κινδύνων.		
	Τουρισμός		
55	Πρώθηση Τόπων Φυσικού Κάλλους		
56	Προστασία και ανάπτυξη φυσικής κληρονομιάς.		
57	Συνδρομή στην βελτίωση τουριστικών υπηρεσιών		
	Πολιτισμός		
58	Προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.		
59	Ανάπτυξη πολιτιστικών υποδομών		
60	Συνδρομή στην βελτίωση πολιτιστικών υπηρεσιών.		
	Αστική και αγροτική αναγέννηση		
61	Ολοκληρωμένα σχέδια για την αστική και αγροτική αναγέννηση.		
	Πρωθώντας την προσαρμοστικότητα εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματιών.		
62	Ανάπτυξη στρατηγικών και συστημάτων δια βίου εκμάθησης στις επιχειρήσεις, εκπαίδευση και παροχή υπηρεσιών στους απασχολούμενους και τους προϊστάμενους, για την επιτάχυνση της προσαρμοστικότητας τους στις αλλαγές. Πρώθηση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας.		
63	Σχεδιασμός και πρόωση καινοτόμων και περισσότερο παραγωγικών τρόπων οργάνωσης της εργασίας.		
64	Ανάπτυξη ειδικών υπηρεσιών για την απασχόληση, την εκπαίδευση και την παροχή υποστήριξης, σε συνάφεια με την αναδιάρθρωση παραγωγικών τομέων και επιχειρήσεων και την ανάπτυξη συστημάτων αντιμετώπισης των οικονομικών αλλαγών και των μελλοντικών απαιτήσεων σχετικά με θέσεις εργασίας και δεξιότητες.		
	Βελτιώνοντας την πρόσβαση στην απασχόληση και την διατήρηση των θέσεων εργασίας.		
65	Εκσυγχρονισμός και ενδυνάμωση των θεσμών της αγοράς εργασίας		
66	Εφαρμογή ενεργητικών και προληπτικών μέτρων στην αγορά εργασίας.		
67	Μέτρα ενθάρρυνσης της ενεργού γήρανσης και παράτασης εργασιακής ζωής.		
68	Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης και της ίδρυσης νέων επιχειρήσεων.		

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΕΠ	
		ΠΟΣΑ ΣΕ ΕΚ. € (ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ)	
		ΣΤΟΧΟΣ 1	ΣΤΟΧΟΣ 2
69	Μέτρα για την βελτίωση της προσβασιμότητας στην εργασία και την ενδυνάμωση της βιώσιμης εργασιακής συμμετοχής και εξέλιξης της γυναίκας, ώστε να μειωθούν οι διακρίσεις φύλου στην αγορά εργασίας, και να εναρμονισθεί η εργασιακή με την ιδιωτική ζωή, όπως οι διευκολύνσεις παροχής υπηρεσιών φροντίδας παιδιών και φροντίδας εξαρτημένων προσώπων.		
70	Ειδικές δράσεις για την αύξηση του μεριδίου συμμετοχής των μεταναστών στην απασχόληση και διαμέσου αυτών, την ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσής τους		
	Βελτιώνοντας την κοινωνική ενσωμάτωση των μειονεκτούντων προσώπων.		
71	Παρεμβάσεις για την ενσωμάτωση και την είσοδο στην απασχόληση των μειονεκτούντων ατόμων, ώστε να αντιμετωπιστούν οι διακρίσεις που αντιμετωπίζουν στην εργασιακή συμμετοχή και εξέλιξη και να προωθηθεί η αποδοχή της διαφορετικότητας τους στον χώρο εργασίας.		
	Βελτιώνοντας το ανθρώπινο κεφάλαιο.		
72	Σχεδιασμός, εισαγωγή και εφαρμογή μεταρρυθμίσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης προκειμένου να αυξηθεί η απασχολησιμότητα, να βελτιωθεί η συνάφεια της υποχρεωτικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης/ κατάρτισης προς την αγορά εργασίας, και να προσαρμοστούν οι δεξιότητες του εκπαιδευμένου προσωπικού σε μία καινοτόμο αντίληψη και σε μια οικονομία βασισμένη στην κοινωνία της γνώσης.		
73	Μέτρα για την αύξηση της δια βίου συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση συμπεριλαμβάνοντας δράσεις για μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης από το σχολείο, του διαχωρισμού στα γνωστικά αντικείμενα με διακρίσεις φύλου, και για διεύρυνση της πρόσβασης στα αντικείμενα και στην ποιότητα της υποχρεωτικής/ επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης		
74	Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στο πεδίο έρευνας και καινοτομίας, ιδιαίτερα μέσω μεταπτυχιακών σπουδών και εκπαίδευσης ερευνητών και μέσω δικτύωσης των δραστηριοτήτων ανάμεσα στα πανεπιστήμια, τα ερευνητικά κέντρα και τις επιχειρήσεις.		
	Επένδυση σε κοινωνικές υποδομές.		
75	Υποδομές εκπαίδευσης.		
76	Υποδομές Υγείας		
77	Υποδομές φροντίδας παιδιών		
78	Υποδομές στέγασης		
79	Άλλες κοινωνικές υποδομές.		
	Κινητοποίηση μεταρρυθμίσεων στα πεδία απασχόλησης και ενσωμάτωσης		
80	Προώθηση της ανάληψης δράσης για συνεργασίες, συνάψεις συμφωνιών και πρωτοβουλίες μέσω της δικτύωσης εθνικών, περιφερειακών και τοπικών παραγόντων		
	Ενδυναμώνοντας την θεσμική ικανότητα σε εθνικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.		
81	Μηχανισμοί για την βελτίωση των καλών πρακτικών και του προγραμματικού σχεδιασμού, παρακολούθηση και αξιολόγηση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, δημιουργία ετοιμότητας στην εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων		
	Μείωση του πρόσθετου κόστους που αποτελεί εμπόδιο στην ανάπτυξη των εξόχως απομακρυσμένων περιφερειών		
82	Εξισορρόπηση του πρόσθετου κόστους λόγω ελλείμματος προσβασιμότητας και χωρικού κατακερματισμού		
83	Ειδικές δράσεις για την εξισορρόπηση πρόσθετου κόστους που οφείλεται σε παράγοντες σχετιζόμενους με το μέγεθος της αγοράς		
84	Ενίσχυση για την εξισορρόπηση πρόσθετου κόστους που οφείλεται σε κλιματικές συνθήκες.		
	Τεχνική Βοήθεια		
85	Προετοιμασία, εφαρμογή παρακολούθηση και επιθεώρηση		
6	Αξιολόγηση και Μελέτες, πληροφορίες και επικοινωνία		

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ - ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 11 - Ετήσια κατανομή κοινοτικής συνδρομής

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα:		ΕΤΠΑ / ΕΚΤ	Ταμείο Συνοχής	ΣΥΝΟΛΟ
		(1)	(2)	(3) = (1) + (2)
2007	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη			
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			
	σύνολο			
2008	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη			
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			
	σύνολο			
2009	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη			
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			
	σύνολο			
2010	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη			
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			
	σύνολο			
2011	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη			
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			
	σύνολο			
2012	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη			
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			
	σύνολο			
2013	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη			
	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			
	σύνολο			
Γενικό σύνολο	περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη			
2007 - 2013	περιφέρειες με μεταβατική στήριξη			
	ΣΥΝΟΛΟ			

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ - ΑΝΕΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Κεντρικό στόχο για την επόμενη προγραμματική περίοδο αποτελεί η «περιβαλλοντική σύγκλιση» της Ελλάδας με τους ευρωπαϊούς εταίρους και η προσαρμογή της χώρας στο ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό κεκτημένο και στις διεθνείς περιβαλλοντικές δεσμεύσεις της.

Με δεδομένο τα παραπάνω, κατά το σχεδιασμό και την κατάρτιση των προγραμμάτων (τομεακών και περιφερειακών) πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στους παρακάτω περιβαλλοντικούς τομείς δράσης:

1. Διαχείριση στερών αποβλήτων και ειδικότερα στις παρεμβάσεις που στόχο έχουν τη μείωση της ποσότητας των παραγόμενων αποβλήτων, την επίτευξη στόχων επεξεργασίας αποβλήτων, τη διαλογή στην πηγή και χωριστή επεξεργασία / ανακύκλωση / αξιοποίηση των διαφόρων ρευμάτων υλικών, τη μείωση βιοαποδομήσιμου κλάσματος που οδηγείται προς ταφή, την ασφαλή τελική διάθεση των υπολειμμάτων σε ΧΥΤΥ, προσαρμογή όλων των ΧΥΤΑ στις προδιαγραφές της Οδηγίας 99/31/ΕΚ, και της 96/61 IPPC, την αποκατάσταση ρυπασμένων χώρων, την εξάλειψη ανεξέλεγκτης διάθεσης στερεών αποβλήτων. Να τονιστεί ότι, όλα τα έργα, που θα χρηματοδοτηθούν κατά την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, πρέπει να εντάσσονται σε ολοκληρωμένο πλαίσιο σχεδιασμού δίνοντας τη δυνατότητα υλοποίησης συνδυασμού παρεμβάσεων.
2. Διαχείριση υδατικών πόρων - εφαρμογή της Οδηγίας 60/2000. Βασικός στόχος είναι η έγκαιρη κάλυψη των θεσμικών κενών και εν γένει η επίσπευση των απαιτούμενων δράσεων, που απορρέουν από το ευρωπαϊκό και εθνικό νομικό πλαίσιο. Ενδεικτικά, προτεραιότητες αποτελούν ο προσδιορισμός και η θεσμοθέτηση των λεκανών απορροής ποταμών για τη διαμόρφωση και εφαρμογή σχεδίων ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτων και προγραμμάτων μέτρων για την προστασία αυτών, η διαμόρφωση πολιτικών τιμολόγησης και ανάκτησης του κόστους των υπηρεσιών νερού, η σύσταση και ενίσχυση των διαχειριστικών δομών (Φορείς Διαχείρισης Λεκανών Απορροής ποταμού) σε εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60.
3. Διαχείριση υγρών αποβλήτων. Κεντρικό στόχο αποτελεί η ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών και η κατά προτεραιότητα κάλυψη των αναγκών σε υποδομές συλλογής, μεταφοράς και επεξεργασίας των αστικών λυμάτων, όπως έχουν προσδιοριστεί με βάση τις κατηγοριοποιήσεις της Οδηγίας 91/271, η ανταπόκριση στις υποχρεώσεις, που απορρέουν από την κοινοτική οδηγία 91/676 καθώς και κάλυψη της 96/61 IPPC
4. Φυσικό περιβάλλον και προστατευόμενες περιοχές. Η προσέγγιση που θα επιλεγεί θα πρέπει να είναι σε απόλυτη αρμονία με το πλαίσιο που έχει τεθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον τομέα του φυσικού περιβάλλοντος και ειδικότερα την πλήρη εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου και τη διαμόρφωση εθνικής πολιτικής και στρατηγικής για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας και του φυσικού περιβάλλοντος, τη δημιουργία συνεκτικού, οργανωμένου και λειτουργικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών και την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος σε συνάρτηση με τις αναπτυξιακές διαδικασίες ώστε να επιτευχθεί προσέλευση επενδύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV - ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πίνακας 13 - (Σ: Συντονιστής, Χ: Βασικοί Συμμετέχοντες, δεν αποκλείεται η συμμετοχή και άλλων αν κριθεί απαραίτητο)

	ΕΠ «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη»	ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας»	ΕΠ «Επιχειρηματικότητα & Ανταγωνιστικότητα»	ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση»	ΕΠ «Ανθρώπινοι Πόροι»	ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια»	ΕΠ «Στόχος 3»	ΠΕΠ «Μακεδονίας – Θράκης»	ΠΕΠ «Θεσσαλίας, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας»	ΠΕΠ «Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων»	ΠΕΠ «ΑΤΤΙΚΗΣ»	ΠΕΠ «Κρήτης, Νήσων Αιγαίου»
Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης	Χ		Χ	Χ	Σ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών	Χ	Χ	Χ	Σ	Χ	Σ	Σ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Εξωτερικών				Χ	Χ		Χ					
Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	Χ			Χ	Χ							
Υπουργείο Ανάπτυξης	Χ		Σ	Χ	Χ			Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων	Σ	Σ	Χ	Χ	Χ		Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων				Χ	Σ			Χ	Χ	Χ	Χ	Χ

Πίνακας 13 - (συνέχεια) (Σ: Συντονιστής, Χ: Βασικοί Συμμετέχοντες, δεν αποκλείεται η συμμετοχή και άλλων αν κριθεί απαραίτητο)

	ΕΠ «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη»	ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας»	ΕΠ «Επιχειρηματικότητα & Ανταγωνιστικότητα»	ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση»	ΕΠ «Ανθρώπινοι Πόροι»	ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια»	ΕΠ «Στόχος 3»	ΠΕΠ «Μακεδονίας – Θράκης»	ΠΕΠ «Θεσσαλίας, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας»	ΠΕΠ «Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων»	ΠΕΠ «Αττικής»	ΠΕΠ «Κρήτης, Νήσων Αιγαίου»
Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας			Χ	Χ	Σ	Χ		Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Χ			Χ	Χ		Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων *	Χ		Χ	Χ	Χ	Χ		Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Δικαιοσύνης				Χ	Χ							
Υπουργείο Πολιτισμού	Χ		Χ	Χ	Χ		Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ		Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Μεταφορών & Επικοινωνιών	Χ	Χ		Χ	Χ		Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ

* Οι εισροές του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο των απαιτήσεων για την κατάρτιση των ΕΠ είναι αντικείμενο της σχετικής Επιτροπής Συντονισμού.

Πίνακας 13 - (συνέχεια) (Σ: Συντονιστής, Χ: Βασικοί Συμμετέχοντες, δεν αποκλείεται η συμμετοχή και άλλων αν κριθεί απαραίτητο)

	ΕΠ «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη»	ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας»	ΕΠ «Επιχειρηματικότητα & Ανταγωνιστικότητα»	ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση»	ΕΠ «Ανθρώπινοι Πόροι»	ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια»	ΕΠ «Στόχος 3»	ΠΕΠ «Μακεδονίας – Θράκης»	ΠΕΠ «Θεσσαλίας, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας»	ΠΕΠ «Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων»	ΠΕΠ «Αττικής»	ΠΕΠ «Κρήτης, Νήσων Αιγαίου»
Υπουργείο Δημόσιας Τάξης	Χ	Χ		Χ	Χ		Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ			Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης	Χ	Χ		Χ	Χ		Χ	Χ				
Υπουργείο Αιγαίου & Νησιωτικής Πολιτικής	Χ	Χ		Χ	Χ		Χ	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ
Υπουργείο Τύπου & Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης				Χ	Χ							
Περιφέρεια Ανατ. Μακεδονίας Θράκης	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ		Χ	Χ				
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	Χ	Χ			Χ		Χ	Σ				

Πίνακας 13 - (συνέχεια) (Σ: Συντονιστής, Χ: Βασικοί Συμμετέχοντες, δεν αποκλείεται η συμμετοχή και άλλων αν κριθεί απαραίτητο)

	ΕΠ «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη»	ΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας»	ΕΠ «Επιχειρηματικότητα & Ανταγωνιστικότητα»	ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση»	ΕΠ «Ανθρώπινοι Πόροι»	ΕΠ «Τεχνική Βοήθεια»	ΕΠ «Στόχος 3»	ΠΕΠ «Μακεδονίας – Θράκης»	ΠΕΠ «Θεσσαλίας, Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας»	ΠΕΠ «Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων»	ΠΕΠ «Αττικής»	ΠΕΠ «Κρήτης, Νήσων Αιγαίου»
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	Χ	Χ			Χ		Χ	Χ				
Περιφέρεια Ηπείρου	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ		Χ		Χ			
Περιφέρεια Θεσσαλίας	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ		Χ		Σ			
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	Χ	Χ					Χ		Χ			
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ		Χ			Χ		
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ		Χ			Σ		
Περιφέρεια Πελοποννήσου	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ		Χ			Χ		
Περιφέρεια Αττικής	Χ	Χ			Χ		Χ				Σ	
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ		Χ					Χ
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	Χ	Χ					Χ					Χ
Περιφέρεια Κρήτης	Χ	Χ	Χ	Χ	Χ		Χ					Σ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V - ΛΙΣΤΑ ΟΜΑΔΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ (ΟΣΠ)

Α/Α	Ομάδες Σχεδιασμού Προγραμμάτων (ΟΣΠ)	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ			
α) Οι παρακάτω ΟΣΠ είτε έχουν ήδη δημοσιευθεί σε ΦΕΚ, είτε βρίσκονται στο στάδιο της δημοσίευσης.					
1	ΟΣΠ Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	Ωραιοπούλου Αγγελική	Προϊσταμένη ΕΥΔ ΠΕΠ ΚΜ	2310 - 469 569	loraiopoulou@mou.gr
2	ΟΣΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας	Κωτούλας Βασίλειος	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΠΕΠ ΔΜ	24610 - 53 903	vkotoulas@mou.gr
3	ΟΣΠ Περιφέρειας Ιονίων Νήσων	Καραμάνος Παναγιώτης	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΠΕΠ ΙΝ	26610 - 80 360	pkaramanos@mou.gr
4	ΟΣΠ Περιφέρειας Ηπείρου	Ρόκκου Ελένη	Προϊσταμένη ΕΥΔ ΠΕΠ ΗΠ	26510 - 83 588	elenroku@mou.gr
5	ΟΣΠ Περιφέρειας Θεσσαλίας	Εμμανουήλ Γεώργιος	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΠΕΠ ΘΕ	2410 - 579 103	gioremma@mou.gr
6	ΟΣΠ Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας	Κόρκος Ευάγγελος	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΠΕΠ ΣΕ	22310 - 67 061	korkvaga@mou.gr
7	ΟΣΠ Περιφέρειας Αττικής	Λέμας Κωνσταντίνος	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΠΕΠ ΑΤ	210 - 92 87 033	lemas@mou.gr
8	ΟΣΠ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος	Κόντος Αθανάσιος	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΠΕΠ ΔΕ	2610 - 461 670	akontos@mou.gr
9	ΟΣΠ Περιφέρειας Πελοποννήσου	Σκούρας Αναστάσιος	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΠΕΠ ΠΕ	2710 - 221 169	tasskou@mou.gr
10	ΟΣΠ Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου	Φυτάς Δημήτριος	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΠΕΠ ΒΑ	22510 - 48 033	dimfytas@mou.gr
11	ΟΣΠ Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου	Βουτσίνος Αντώνης	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΠΕΠ ΝΑ	22810 - 79 040	avoutsinos@mou.gr
12	ΟΣΠ Περιφέρειας Κρήτης	Μπρεδάκη Ελένη	Προϊσταμένη ΕΥΔ ΠΕΠ ΚΡ	2810 - 334 415	elenmpre@mou.gr
13	ΟΣΠ για τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (Υπ.Οι.Ο./ΚΤΠ)	Χριστάκος Στυλιανός	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΕΠ ΚΤΠ	210 - 37 22 402	schris@infosoc.gr
14	ΟΣΠ για την Ανταγωνιστικότητα (Υπ. Ανάπτυξης)	Αραμπατζή Αγγελική	Προϊσταμένη ΕΥΔ ΕΠ ΑΝ	210-74 50 809	aggearam@mou.gr
15	ΟΣΠ Μεταφορών ΥΠΕΧΩΔΕ	Καρατσάμη Παρασκευή	Προϊσταμένη ΕΥΔ ΕΠ ΟΑΛΑΑ	210 - 69 30 150	vkaratsami@epoalaa.gr

16	ΟΣΠ Υπ. Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων	Τσαγιάννης Βασίλειος	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΕΠ ΕΑΕΚ	210-32 78 011	vtsagian@epeaek.gr
17	ΟΣΠ του τομέα Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης	Δαλαβέρη Φωτεινή	Προϊσταμένη ΕΥΔ ΕΠ ΥΓ-ΠΡ	210 - 33 07 141	dalavery@mou.gr
18	ΟΣΠ Αλιείας	Γιαννακόπουλος Γεώργιος	Αναπληρωτής προϊστάμενος ΕΥΔ ΕΠ ΑΛ - Προϊστάμενος Μονάδας Α'	210 - 86 68 615	ggiannakopoulos@mou.gr
19	ΟΣΠ Πολιτισμός	Προϊστάμενος/η ΕΥΔ	Προϊστάμενος/η ΕΥΔ ΕΠ ΠΟΛ	210 - 33 07 601-2	
20	ΟΣΠ τομέα Επικοινωνιών (Υπ. Μεταφορών & Επικοινωνιών)	Πρωτοψάλτη Ζωή	Γενική Διευθύντρια Επικοινωνιών	210 - 65 08 810	z.protopsalti@yme.gov.gr

β) Οι παρακάτω ΟΣΠ έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία για τη σύστασή τους, δεν έχουν όμως ολοκληρωθεί.

21	ΟΣΠ ΥΠΕΣΔΔΑ	Παπαδάκη Γιάννα	Προϊσταμένη Γραφείου ΓΓ ΔΔ & Ηλ. Διακυβέρνησης	210 - 33 93 448	y.papadaki@syzefxis.gov.gr
22	ΟΣΠ Υπ. Εθνικής Άμυνας	Λιακόπουλος Λάμπρος	Γενική Δ/νση Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης - Δ/νση Στρατ. & Τεχνολογικής Υποστήριξης	210 - 65 98 102	liakos.l@gmail.com
23	ΟΣΠ Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση	Ζερβός Γεώργιος	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΕΠ ΑΕΚ	210 -52 01 273	georzerv@mou.gr
24	ΟΣΠ Αγροτικής Ανάπτυξης	Ζάπρης Απόστολος	Προϊστάμενος Μονάδας Α' ΕΥΔ ΕΠ ΑΑ-ΑΥ	210 - 52 75 084	azapris@m nec.gr
25	ΟΣΠ Υπουργείου Δικαιοσύνης	Παπανικολάου Ζωή	Προϊσταμένη Διοίκησης Προγρ/των ΕΕ & Διεθνών Οργ.	210 - 77 67 307	nomodik@otenet.gr
26	ΟΣΠ Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης	Λύτρα Πηγή	Υπεύθυνη Τμήματος Επιχειρησιακών Προγραμμάτων	210 - 69 69 897	amichalopoulou@mintour.gr
27	ΟΣΠ Μεταφορών Υπουργείου Μεταφορών & Επικοινωνιών	Γιώτη Ελένη	Προϊσταμένη ΕΥΔ ΕΠ ΣΑΑΣ	210 - 67 97 601	egioti@mou.gr

28	ΟΣΠ Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας	Καταντωνάκη Νικολέτα	Γενική Διευθύντρια YEN	210 - 41 91 742 210 - 41 91 211	gddy@yen.gr
29	ΟΣΠ Υπουργείου Μακεδονίας-Θράκης	Μαουροδής Δημήτρης	Δ/ντής Οικονομίας & Τουριστικής Ανάπτυξης	2310 - 379 148	mauroudisd@mathra.gr
30	ΟΣΠ Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης	Μπομπόλιας Νικόλαος	Γενικός Διευθυντής	25310 - 81840	nikobomb@remth.gr

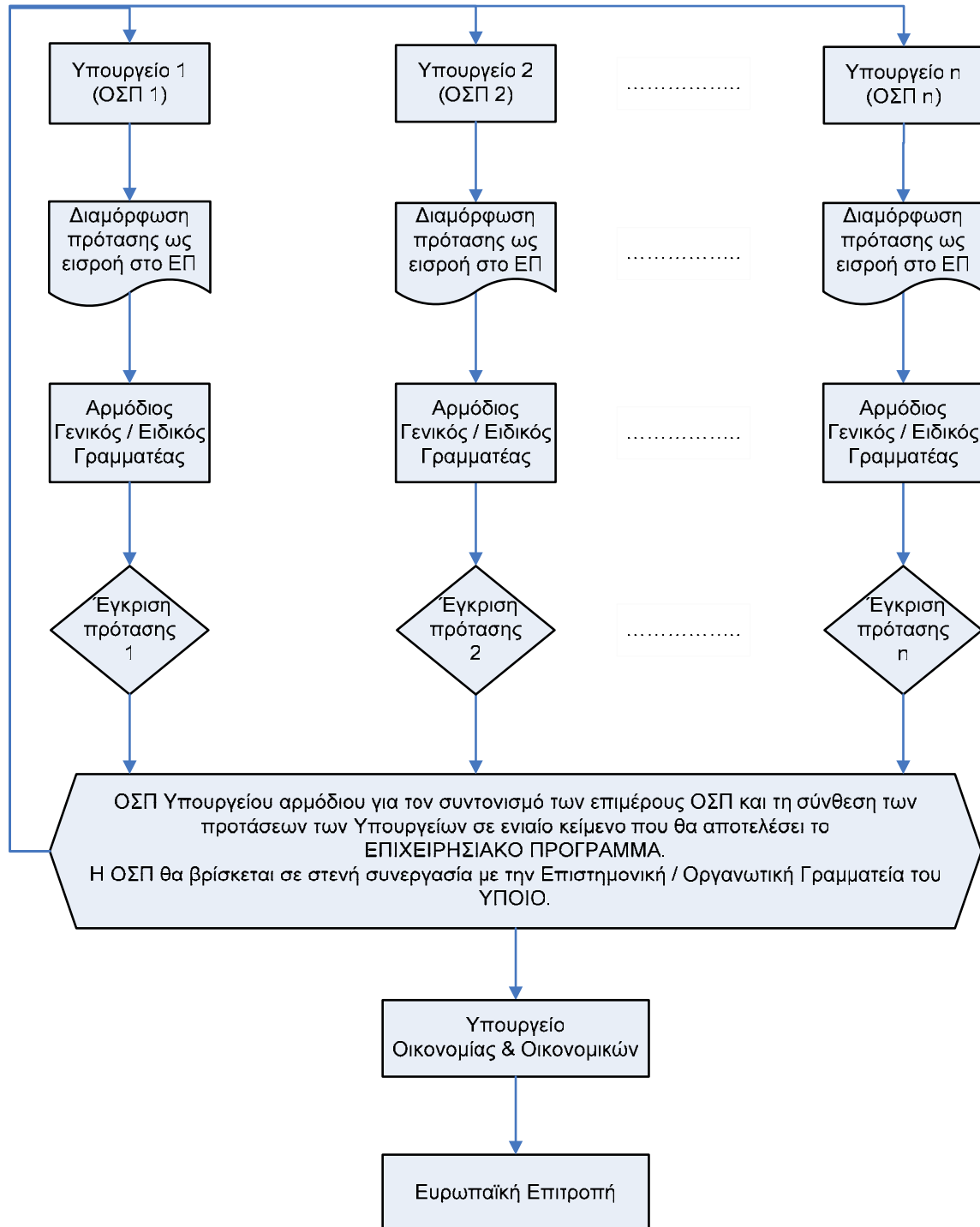
γ) Οι παρακάτω φορείς είτε δεν έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία σύστασης ΟΣΠ, είτε η διαδικασία βρίσκεται σε πολύ πρώιμο στάδιο.

31	Υπουργείο Αιγαίου & Νησιωτικής Πολιτικής	Φωτιάδου Αικατερίνη	Προϊσταμένη Τμήμ. Ακτοπλοϊκού Δικτύου	22510 - 38 355	kfot@ypai.gr
32	ΥΠΕΧΩΔΕ για το περιβάλλον	Αλεξόπουλος Ηρακλής	Προϊστάμενος ΕΥΔ ΕΠ ΠΕΡ	210 - 69 71 727	h.alexopoulos@epper.minenv.gr
33	Υπουργείο Δημόσιας Τάξης	Τσαμπήρας Δημήτριος	Αστυνόμος Β' - Αρχηγείο Ελ. Αστυνομ.	210 - 69 98 766	oikonaea@mopo.gr
34		Ραγκαβάς Δημοσθένης	Πυραγός - Αρχηγείο Πυροσβεστ. Σώμ.	210 - 72 41 775	pyrpro@otenet.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ, ΤΕΛΙΚΗΣ ΕΓΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΩΝ ΕΠ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Διάγραμμα 1

Διαδικασία έγκρισης Τομεακού ΕΠ από τις Εθνικές Αρχές και υποβολή του στην ΕΕ

Διάγραμμα 2

Διαδικασία έγκρισης Περιφερειακού ΕΠ από τις Εθνικές Αρχές και υποβολή του στην ΕΕ

